

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek. Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 56-24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. — Tiska: Založnica in tiskarska družba z o.j. Drava, Celovec. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov Klagenfurt 2, Postfach 17

Letnik X.

Celovec, petek, 25. november 1955

Štev. 47 (709)

Jugoslovanska ljudska skupščina pozdravlja Slovence in Hrvate v Avstriji

Zvezni ljudski poslanec in predsednik zakonodajnega odbora Zvezne ljudske skupščine prof. dr. Maks Šnuderl je imel ob priložnosti pristopa Jugoslavije k avstrijski državni pogodbi daljši govor, v katerem je med drugim poudaril:

Podpis državne pogodbe s sosedno državo Avstrijo je zelo važen akt naše skupščine. To pa ne samo zato, ker se s tem uredi položaj vrednega in sposobnega naroda, ne samo zato, ker to prispeva k utrditvi miru v svetu, marveč zato, ker se s to pogodbo uredijo in normalizirajo odnosi med Jugoslavijo in Avstrijo. Pogodba daje mednarodno pravno osnovo za nadaljnje razvijanje naših medsebojnih odnosov, toda kako se bodo ti odnosi na pravni osnovi nadalje razvijali, to ni več stvar pogodbe, marveč stvar ljudi kakor tudi odgovornih voditeljev in tudi narodov samih.

Mi to pogodbo pozdravljamo. Jugoslavija je ponovno izrazila mišljenje o dokončni rešitvi in ureditvi razmer v Avstriji. Pri tem nismo navajali različnih spominov naših ljudi na ravnanje civilnih in policijskih enic, ki so bile postavljene iz Avstrije, v času okupacije Jugoslavije, ker vemo, da preteklost ne more biti pravo merilo pri delu za bodočnost, za nove oblike življenja. Tega nam ne nalagajo samo težke izkušnje v preteklosti, marveč nam to vevljajo mednarodni položaj, stvarnost in medsebojni interes. Iz teh razlogov smo želeli samostojnost Avstrije, želeli in doprinesli z naše strani vse, da se omogoči razvoj in življenje v popolni svobodi.

Avstrija nima iste družbeno-politične ureditve kot pri nas. Mi spoštujemo njeno ureditev in mislimo, da bodo tudi z druge strani spoštovali našo ureditev. Ni nobenega razloga, da različna ureditev in državni red ne bi omogočala sodelovanja na kulturnem in gospodarskem področju obeh držav.

Obstoja pa še ena vez med obema državama, to so naše narodne manjšine. V Avstriji je ostala slovenska narodna manjšina na Koroškem in Štajerskem in Hrvatje na Gradiščanskem. To vprašanje je našlo rešitev v državni pogodbi.

Govorec o naših manjšinah v Avstriji, prehajam na oni drugi aspekt, namreč na družbene faktorje, ki bodo nosili odredbe in tendence te pogodbe sedaj in v bodočnosti. Prepričan sem, da se bodo vsi drugi odnosi razvijali v toliko v kolikor bo to v interesu obeh dežel, to pa posebno na področju gospodarskih in kulturnih odnosov. Toda kakšni so obojestranski interesi na spoštovanju pravic naših manjšin, na razvoju njihovega jezika in prosvete ter njihovih političnih pravic kot državljanov Avstrije? Reči moramo, da so Slovenci in Hrvati v Avstriji kot njeni državljani dolžni, da se zadržijo kot avstrijski državljani in da izpolnjujejo vse dolžnosti, ki izhajajo za njih iz tega njihovega položaja. Na drugi strani pa jim je treba omogočiti, da bodo poleg tega tudi zavedni in dobri Slovenci in Hrvati in da ima vsakdo izmed njih, ki to hoče tako ali drugače politično prepričanje. To se pravi, tudi napredno prepričanje, če to želi. Mi, državljani Jugoslavije, se ne vmešavamo v notranje odnose Avstrije in v državljanske dolžnosti Slovencev in Hrvatov do Avstrije, nismo pa ravnodušni do tega, kako se spoštujejo manjšinske pravice naših rojakov izven dežele. Zavest njihove narodnostne in kulturne pripadnosti k nam bo ostala živa v srcih narodov Jugoslavije, prav tako pa tudi priznavanje napredne misli, ki si jo osvaja del teh naših manjšin. Mi verujemo v dobro voljo avstrijske vlade; posebno koroška deželna vlada pod vodstvom gospoda Wedeniga je dala dokaze za to dobro voljo. Toda, na Koroškem obstoje šovinistične skupine, ki zanikajo obstoj in pravice koroških Slovencev, katere nazivajo z grdim izrazom „Windische“, skupine, ki so proti dvojezičnim šolam in ki na vsakem koraku dajejo duška svojim velenemskim in fašističnim nazorom. Verujemo, da bo vloga avstrijske vlade do njih nevhvaležna in težka, toda mi verujemo tudi to, da bo ona ravnala v duhu te pogodbe in stalnega zblíževanja obeh dežel. Mi ne pravimo, da bomo našo politiko do Avstrije vskladili z njenim ravnanjem glede naše manjšine, marveč obratno: mi smo prepričani, da bodo naše manjšine v stalnem razvijanju odnosov med Jugoslavijo in Avstri-

Tiskovna konferenca na Dunaju

Ob priložnosti svoje intervencije pri uradu zveznega kanclerja in pri ministru za pouk in prosveto dr. Drimmlu so predstavniki organizacij, ki sta podpisali Spomenico koroških Slovencev, imeli tudi tiskovno konferenco za dunajski in inozemski tisk. V naslednjem prinašamo bistvene točke skupne izjave pred novinarji.

Ko sta zdaj, ko je stopila državna pogodba v veljavo, končno doseženi svoboda in neodvisnost države, mislimo, da ni preveč, če prijavimo pravice, ki so nam zajamčene po državni pogodbi. Zato smo dne 10. novembra poslali Spomenico zvezni vladi, predstavnštvom štirih vlesil kot interpretom v smislu § 34 državne pogodbe ter predstavnštvu FLR Jugoslavije, ki je prav v teh dneh pristopila k avstrijski državni pogodbi.

Spomenica ni nič drugega kot interpretacija določb člena 7 in vsebuje tudi predloge koroških Slovencev za njih uresničitve s pomočjo potrebnih izvedbenih določil. To smatramo za toliko bolj potrebno, ker imamo vtis, da gotovi krogi nimajo volje, uresničiti naših v državni po-

godbi zajamčenih pravic, marveč stremijo za tem, da bi te določbe izpodkopali, ko zlorablajo tisk za zavajanje javnega mnenja.

Vendar smo prepričani, da se vlada ne bo pustila zavesti od sovražne in nesrečne gonje, marveč da bo ukrepala v smislu pravičnosti ter našemu ljudstvu ne bo odrekla pravic, ki mu pripadajo po državni pogodbi. Zato smo tudi zaprosili za sprejem pri zveznem kanclerju in vicekanclerju, da bi vladnim šefom kot odgovornim možem v vsej odkritosrčnosti in zaupanju na pravičnost ter na demokratični duh tudi ustmeno predložili in pojasnili naše težnje.

Ko bodo naša vprašanja dokončno rešitev, potem bomo dosegli to, kar vsi želimo: popust nacionalne napetosti v deželi in plodonosno sodelovanje kljub razliki jezika v korist in blagor vseh državljanov brez razlike. Potem bomo tudi lahko v iskrenem razumevanju in obojestranski lojalnosti izpolnjevali prvenstveno nalogo vsake narodne manjšine, namreč tvoriti naravni most med dvema narodoma

in dvema sosednimi državama. Samo potem bo večkrat sporno koroško vprašanje končno nehalo biti vzrok prepira med dvema državama v osrčju Evrope.

V izvajanjih spomenice same smo se držali vsebine člena 7. V šolskem vprašanju zahtevamo le dosledno izvajanje odredbe o dvojezičnem šolstvu z dne 3. oktobra 1945. Koroški Slovenci živimo v Avstriji in se zavedamo, da moramo obvladati tudi nemški jezik. Poleg tega mislimo, da odgovarja dvojezična šolska odredba tudi današnjim razmeram. Drži, kar so ob priložnosti uvedbe te šolske odredbe izjavili najvišji predstavniki dežele, da bo namreč s pomočjo znanja obeh jezikov in enake obveznosti obeh narodov, učiti se obeh jezikov, na dvojezičnem ozemlju prišlo do resnično mirnega sožitja obeh narodov. Mislimo, da to, kar je veljalo leta 1945, velja tudi danes, razen če je bila dvojezična šolska odredba namenjena le za slepljenje svetovne javnosti.

Mi smo celo mnenja, da so imeli zunanji ministri pri sprejemu določil § 2 člena 7 pred očmi prav to šolsko odredbo, ki jo je takratni zunanji minister dr. Karl Gruber imenoval vzorno in širokogrudno rešitev šolskega vprašanja. Opozarjamo tudi na dejstvo, da se je za take vrste rešitev izrecno izrekla tudi konferenca učiteljev dvojezičnih šol dne 8. 9. 1951 in da je od politične uprave celo zahtevala zaščito pred hujšaki proti tej odredbi. Končno še opozarjamo, da se je za take vrste rešitev šolskega vprašanja izrekla anketa koroške deželne vlade dne 6. 10. 1953, kjer so bili navzoči zastopniki vseh političnih strank ter šolniki vseh vrst šol. Torej se v naši spomenici opiramo na dejstva, ki so jih potrdili strokovnjaki, in vztrajamo izrecno na doslednem izvajanju omenjene odredbe, posebej ko se je obnesla povsod tam, kjer so jo res izvajali.

Ko te šole že obstojajo in je v § 2 čle-
(Nadaljevanje na 2. strani)

Videmski proces — udarec jugoslovansko-italijanskemu sodelovanju

V nekaj dneh se bo v Vidmu začel proces proti pripadnikom beneške partizanske čete, kar je v vrstah protifašističnih borcev, zlasti v Jugoslaviji izzvalo veliko ogorčenje. V zvezi s tem je podal posebno izjavo tudi predsednik Zveze borcev NOB Aleksander Rankovič, ki je poudaril, da taki procesi dokazujejo, da imajo v Italiji nekateri elementi še vedno možnost, da delujejo in se maščujejo borcem proti fašizmu. Ni dvoma, da skušajo tako preprečiti splošni proces normalizacije stikov med Italijo in deželami, ki so bile žrtve fašistične agresije, predvsem pa ni težko videti njihove želje, da bi preprečili nadaljnji razvoj prijateljskega in tvor-nega sodelovanja med Jugoslavijo in Italijo.

Rankovič je naglasil veliko ogorčenje, ki ga je priprava tega nedemokratičnega procesa, ki je v nasprotju z izrecnimi določbami italijanske mirovne pogodbe, izzvala med bivšimi borci NOB, ki so zahtevali, naj pride to vprašanje pred Sve-

tovno federacijo bivših borcev. Glede procesa je Rankovič tudi dejal, da je najbolj žalostno dejstvo, da pripravljajo proces na podlagi skonstruirane obrazložitve, da se ti borci niso borili za stvar zaveznikov, marveč za stvar Jugoslavije. Nedvomno kaže, da gre za politični proces, ki naj bi z obsodbo skupine beneških partizanov pritisnil pečat moralne obsodbe vsemu boju pripadnikov jugoslovanske manjšine v Italiji.

V svoji izjavi je predsednik Zveze borcev NOB opozoril, da zdaj po vsem svetu izginja maščevalnost celo nad vojnimi zločinci, ki so sejali smrt in opustošenje po okupiranih deželah Evrope in da je bila prav Jugoslavija med prvimi državami, ki so pokrile s plaščem pozabe njihove zločine. Zato pa je tem bolj nerazumljivo, da je zdaj v Italiji možna takšna protijugoslovanska demonstracija, naperjena neposredno proti jugoslovansko-italijanskemu sodelovanju.

Indija in Sovjetska zveza na poti zblížanja

Preteklo soboto sta prispela voditelja Sovjetske Zveze predsednik Bulganin in prvi sekretar CKKP Hruščev na štirinajstodnevni obisk v Indijo. S tem sta vrnila obisk indijskega predsednika Nehruja,

jo deležne polnega in čim bolj popolnega spoštovanja njihovih pravic.

Mi smo načelno pristaši ideje aktivne koeksistence, ki je dobila prvič v zgodovini obliko mednarodne deklaracije v izjavi Tito-Nehru decembra lanskega leta. Naša socialistična družbena ureditev in naša politična ideologija, naš položaj v mednarodni politiki omogočajo, da to deklaracijo, v kolikor se nanaša na nas, tudi v sami praksi izvajamo. S tem, ko smo sprejeli to pogodbo, s katero smo prepustili pozabi mnoga težka zla, prizadeta našim ljudem, s katero stopamo na pot mirnega sožitja, stvarno doprinašamo k ideji aktivne koeksistence in lahko služimo za zgled onim deželam, ki se še vedno ne morejo otresti razplamtelih strasti. Ratifikacija, prostovoljna ratifikacija te pogodbe z naše strani služi ideji in dejanski krepitvi miru, mednarodnega sodelovanja in sporazumevanja med narodi v tem delu Evrope.

Ko izjavljam, da bom glasoval za predlog tega zakona, pošiljam priske pozdrave Slovincem in Hrvatom onstran meje.

ki se je pred tremi meseci mudil v Sovjetski zvezi.

Predvsem je namen obiska navezati stike in vzpostaviti redne odnose med obema državama. Sodelovanje Indije in Sovjetske zveze naj bi bilo predvsem na gospodarskem, kulturnem, znanstvenem in tehničnem področju. S tem sodelovanjem med obema državama, ki bo temeljilo na upoštevanju koeksistence, se odpira Sovjetski zvezi pot v Azijo, saj je Bulganin celo poudaril, da se Sovjetska zveza prištevava med azijske države, kar so Indijci pozdravili. V govoru, ki ga je imel ob prihodu v Indijo, je Bulganin poudarjal miroljubno politiko Sovjetske zveze.

Britanski in ameriški tisk gleda z velikim nezaupanjem na to novo zblížanje in skuša opozarjati Nehruja, da sovjetski ideali niso isto kot so indijski ideali o neodvisnosti.

Indijski listi pa vidijo v tem zblížanju olajšanje za Indijo, ker bo to prineslo plodno gospodarsko sodelovanje, ki bo olajšalo izgradnjo in industrializacijo Indije, poleg tega pa Indija v tem vidi tudi moralno oporo. Zato listi izražajo veliko navdušenje nad sovjetskim obiskom.

Dr. Drimmel je sprejel delegacijo ZSO — Nsks

V petek, dne 18. novembra 1955 je na prošnjo sprejel prosvetni minister dr. Heinz Drimmel skupno delegacijo Zveze slovenskih organizacij na Koroškem in Narodnega sveta koroških Slovencev, ki sta en dan prej predali na prosvetnem ministrstvu spomenico in še posebne predloge za ureditev šolstva v smislu člena 7 državne pogodbe.

Minister dr. Drimmel je ob tej priložnosti povedal, da je takoj po svoji vrnitvi z obiska na Koroškem decembra 1954 začel s pripravami za rešitev spornega šolskega vprašanja na Koroškem, da pa je potem ko je bila na vidiku državna pogodba, prenehal s tem delom. Državna pogodba daje po njegovem sedaj »uporabno osnovo« za reševanje tega vprašanja. On noče še povedati, kako si zamišlja rešitev, lahko pa pove, da se z vprašanjem bavi posebna ministrska komisija, ki ima nalogo, da reši celotni kompleks vprašanj člena 7. V tej komisiji se bo on trudil, da, kolikor je pač mogoče, »pravično in stvarno« reši šolsko vprašanje.

Na izrecno prošnjo je tudi obljubil, da bodo predstavniki koroških Slovencev pred dokončno rešitvijo lahko zavzeli stališče do zasnovane ureditve. Glede zahtev po ustanovitvi posebnega referata za ljudsko prosveto pri koroški deželni vladi pa je dejal, da to spada v kompetenco dežele, ker ustavno pripada ljudska prosveta deželni kompetenci. Zvezne referate za ljudsko prosveto, kjer obstojajo, dežele le trpijo.

PO ŠIRNEM SVETU

Buenos Aires. — Prometni minister iz Lonardijeve vlade, general Uranga, ki je označil odstavek Lonardija kot izdajo, je bil skupno s svojo družino aretiran. Tudi general Benboa je bil menda aretiran. Večje število generalov pa je bilo upokojenih.

New Delhi. — Ob priliki nekega banketa je indijski predsednik Nehru pred sovjetskimi gosti izjavil, da hoče Indija prijateljstvo z vsemi državami, ki želijo mir in ki nudijo pomoč narodu, ki so pomoči potrebni. Izjavil je nadalje, da se Indija tudi v bodoče ne bo priključila nobenemu vojaškemu bloku. Edini tabor, v katerem se hočemo zadržati, je tabor miru, ta tabor pa obsega že mnogo dežel sveta in postaja vse močnejši.

Bonn. — Število beguncev iz sovjetske cone se je v preteklem tednu za več kot deset odstotkov povečalo, kar pa je posledica neuspešnega zaključka Ženevske konference. Samo v enem tednu od 12. do 18. novembra je pribežalo 6620 Nemcev v Zahodno Nemčijo.

Bagdad. — Stalni Svet bagdadske obrambne zveze, v katerega je vključenih pet držav, je v nedeljo otvoril konferenco, ki se je udeležil tudi minister za zunanje zadeve Velike Britanije McMillan. Konferenci prisostvujejo tudi predsedniki Turčije, Perzije, Pakistana in Iraka. Za stalnega predsednika Sveta je bil imenovan iraški predsednik Nuri Es Said. V otvoritvenem govoru je McMillan poudaril, da naj bo vojaško sodelovanje razširjeno tudi na gospodarsko sodelovanje. Iraški predsednik pa bi zelo pozdravil, če bi omenjene dežele navezale stike tudi z ZDA.

Bombay. — V severnem delu Bombaya je prišlo v nedeljo do hudih spopadov med stavkajočimi delavci in policijo, ki je začela uporabljati orožje, ko so demonstranti zažgali štiri avtobuse. Stavko so organizirale levičarsko usmerjene stranke iz protesta proti cepljenju države Bombay.

Moskva. — Iz Sovjetske zveze je odpotovala skupina inženirjev-električarjev na študijsko potovanje po Avstriji in Švici, kjer bo proučevala možnosti izkoriščanja vodne energije za pridobivanje električne sile, ki bi nato služila kmetijstvu.

Tel Aviv. — Zastopnik izraelskega generalštaba je izjavil, da je bilo v zadnjih treh dneh na izraelsko-egiptovski meji osem izgrediv in da so v 12 urah dvakrat streljali z egiptovske strani v Izrael.

Bruselj. — Pretekli teden je imela socialistična stranka Belgije svoj kongres. V zaključni resoluciji je bilo odobreno zadržanje vlade do različnih političnih vprašanj. V zunanji politiki socialistična stranka zahteva, da bi vlada Belgije priznala vlado Ljudske republike Kitajske, odločno pa so socialisti proti sprejemu Francove Španije v OZN in v Atlantski pakt.

Moskva. — Med Anglijo in Sovjetsko zvezo je bila v Moskvi podpisana pogodba o vzpostavitvi letalskoprometne zveze med obema državama.

Beograd. — V Beograd je pripotovala delegacija iz Kitajske. Zastopniki Ljudske republike Kitajske imajo nalogo, razpravljati z jugoslovanskimi predstavniki o trgovini in načinu plačevanja med obema državama.

Bonn. — Minister za zunanje zadeve Zapadne Nemčije Brentano je izjavil v ponedeljek na tiskovni konferenci v Bonnu, da bo zvezna vlada diplomatskim potom vprašala Sovjetsko zvezo, zakaj je prenehala s transportom nemških vojnih ujetnikov v domovino. Od 9626 ujetnikov, ki jih je Sovjetska zveza obljubila poslati domov, je bilo izpuščenih le 5900.

Rabat. — Napetosti v Maroku so dosegle zopet svoj višek koncem preteklega tedna, ko je bilo pri krvavih spopadih 16 oseb ubitih in 60 ranjenih. Nemiri so bili v različnih mestih Maroka.

Večini ni za šovinistično preteklost

Dr. Kurt Burger-Scheidlin je poslal našemu uredništvu po naročilu svojega klica dr. Hansa Steinacherja naslednji

»Odgovor:«

V Vaši številki 41/703/z dne 14. oktobra 1955, stran 2 pišete med drugim: »V krogu svojih sodelavcev—to so v Salzburgu posebej podčrtali—je na čelu sprejema korakal bivši SS-Standartenführer Steinacher.«

Trditev da je bil dr. Steinacher SS-Standartenführer je nepravilna. Pravilno je marveč, da dr. Steinacher ni pripadel nobeni NS-formaciji, kje šele je bil SS-Standartenführer. «

Po še vedno obveznih predpisih tiskovnega zakona, ki jih ne smatramo samo mi za nesodobne in zastarele, smo prisiljeni objaviti vsak odgovor.

Radevolje priznamo, da se nam je v članku pod gornjim naslovom vrnila pomoč, ko smo natisnili, da je bil dr. Steinacher SS-Standartenführer. Znano je, da smo — kakor tudi drugi listi — doslej vedno pisali, da je bil dr. Steinacher SA-Standartenführer, ni nam pa znano, da bi bil ta gospod kdaj koli zahteval zaradi tega preklic.

Nihče — tudi g. Steinacher — ni enostavno pripadel nacističnim organizacijam, zelo natančno pa bomo preverili, če g. Steinacher tudi pripadal ni nobeni NS-formaciji. Če se izkaže, da ta trditev ne drži, imamo po zakonu možnost, da ga po § 24 (7) tiskovnega zakona pokličemo na zagovor pred sodišče.

Njegove izjave, ki jih prinašamo iz knjige »VDA Ostlandtagung Pfingsten 1935«, kažejo vsekakor drugače. V omenjeni knjigi so med drugimi natisnjene naslednje Steinacherjeve izjave:

Führerju in Reichskanzlerju Adolfu Hitlerju, Berlin: Udeleženci zasedanja Volksbunda za nemštvo v inozemstvu na vzhodu pošiljajo Führerju in Reichskanzlerju najspoštlivejše pozdrave. Ostrejša

kot kdaj koli prej je borba naroda izven meja za njegove najsvetejše življenjske dobrine. Toda navdušena vera v stvaritev nemškega prerojenja in v Führerja nemškega ljudstva daje nemškemu narodu izven meja moč in nezlomljivo življenjsko voljo. V hvaležnosti in zvesti pokornosti za narod in Führerja.

(Dr. Hans Steinacher, Bundesleiter des VDA)

☆

V spominu na žrtve smo močni. V spominu na žrtve verujemo na bodočnost Nemčije, verujemo v Führerja Adolfa Hitlerja, verujemo v vsenemško ljudstvo, verujemo, da nas meje ne morejo ločiti, verujemo v moč tega trenutka.

☆

Ta trenutek naj bi bil obljuba za enotnost našega ljudstva. Vedno se hočemo boriti za enotnost in ne več dopustiti, da bi se dvigali strahovi med nas. Vi zunaj, vi znotraj! Ni razlike več med nami! Vi zunaj imate druge naloge za rešiti, toda vi ste Nemci iste krvi, istega značaja, istega nemštva, istega jezika. In vi v notranjosti Reicha, ki ste vzrasli v varstvu države! Eno hočemo priseči in držati: da naše ljudstvo nikdar več ne bo raztrgano.

Mi hočemo biti fanatični bojovníki za enotnost ljudstva. Vam zunaj ni treba več gledati nazaj. Eno ljudstvo stoji za vami, eno ljudstvo, ki ve za vašo borbo, eno ljudstvo, ki ve, da se morate boriti dan za dnem!...

☆

Vam mladci lahko dajemo seboj v vsakdanje življenje močno zavest, da ste sobojovníki za enotnost in celotnost ljudstva. V tej skupnosti naše narodnosti smo povezani mi z vami, vi pripadniki ljudstva od zunaj, smo skupaj celo nemško ljudstvo. Nemci 100 milijonov! In s sveto obveznostjo, tega zgodovinskega poslanstva, smo zaupniki našega Führerja.

☆

In tako bi lahko nadaljevali še in še.

Bundesleiter VDA dr. Hans Steinacher na častni tribuni v družbi najvišjih predstavnikov Hitlerjeve vojske in mornarice ter nacističnega Reicha. Prvi na levi, ki najvišje dviga roko v Hitlerjev pozdrav, je dr. Hans Steinacher.

Tiskovna konferenca na Dunaju

(Nadaljevanje s 1. strani)

na 7 predviden poseben oddelek šolske nadzorne oblasti, zahtevamo takojšnjo ureditev takega posebnega oddelka za te šole ter za vse manjšinske šole, ki bodo osnovane. § 2 nadalje predvideva ureditev odgovarjajočega števila lastnih srednjih šol. Zato zahtevamo takojšnjo dekretiranje lastne gimnazije in lastnega učiteljskega, da bo vse potrebne priprave mogoče izvesti tako pravočasno, da bo jeseni 1956 omogočena otvoritev obeh šol.

V smislu § 3 člena 7 je slovenski jezik dodatno k nemščini dopuščen kot uradni jezik v vseh sodnih in upravnih okrajih s slovenskim in mešanim prebivalstvom. Razumljivo, da zahtevamo za vse te okraje navodila uradom in oblastem za izvajanje teh določil in izrecno poudarjamo, da tako dolgo o enakopravnosti jezika ni mogoče govoriti, dokler pravici na eni strani ne odgovarja na drugi strani dolžnost, da se je v uradovanju z državljani slovenske narodne pripadnosti treba posluževati slovenskega uradnega

jezika. Tukaj opozarjamo tudi na primere v Švici in drugih deželah. Tako je pristojno belgijsko ministrstvo za ureditev jezikovnega vprašanja v državnih uradih Eupen-Malmedya, tiste pokrajine, kjer — kakor znano — živi tudi nemška manjšina, kategorično postavilo vsem funkcionarjem in nameščencem razmerno kratek rok za priučitev nemškega jezika in jim zapretilo, da bodo v nasprotnem slučaju premeščeni v druge kraje. In vse to brez posebnih določil v državni pogodbi! Zato izrecno izjavljamo, da se na podlagi določil državne pogodbe ne moremo zadovoljiti s tolmači in prevodi, marveč zahtevamo od nameščencev in uradnikov odgovarjajoče obvladanje jezika v roku treh let od dneva, ko začne veljati državna pogodba.

V sodnih in upravnih okrajih s slovenskim in mešanim prebivalstvom predvideva člen 7 tudi označbe in napise v slovenskem jeziku enako nemškemu, in to tudi zahtevamo.

V smislu § 4 člena 7 zahtevamo ude-

GOSPODARSKI DROBIŽ

Mednarodna razstava avtomobilov na Dunaju

V okviru dunajskega pomladanskega velesejma 1956 bo tudi mednarodna razstava avtomobilov. Urad »Permanent« v Parizu je že izrekel dovoljenje za izvedbo tega načrta. Uvozniki avtomobilov so tudi že nedavno sklenili, da se bodo razstave polnoštevno udeležili. (Wikorr)

Gradnja novih stanovanj prihodnje leto

Fond za obnovo stanovanj bo prihodnje leto razpolagal s 550 milijoni šilingov ter bo s to vsoto v vsej Avstriji izgradil oziroma obnovil 5000 stanovanj. Poleg te vsote je na razpolago še iz prejšnjega proračuna 200 milijonov šilingov, s katerimi bo mogoče izgraditi še 2200 nadaljnjih stanovanj. Predvidenih je še 4000 milijonov šilingov iz sredstev stanovanjsko-obnovitvenega posojila, ki so namenjena za odstranitev delnih stanovanjskih poškodb. (Wikorr)

Avstrija je dežela cenenega bencina

Po nedavnem znižanju cene za bencin se prištevava Avstrija k deželam, ki imajo v Zahodni Evropi najcenejši bencin. Edino na Holandskem in Švedskem je bencin še cenejši in stane liter na Holandskem 2.54 in na Švedskem 2.07 šilinga.

Blagovna izmenjava med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo

V ponedeljek minulega tedna so v Beogradu končali zasedanje jugoslovansko-sovjetske gospodarske komisije, ki se je na željo Sovjetske zveze pričelo dne 1. novembra. Zasedanje je imelo nalogo, da prouči vprašanja medsebojne trgovinske izmenjave. Komisija je ugotovila, da se blagovna izmenjava razvija na zadovoljiv način in je sprejela sklep o konkretnih ukrepih za popolno izvršitev predvidene blagovne izmenjave do konca tega leta.

ležbo na kulturnem, upravnem in sodnem ustroju v teh pokrajinah pod enakimi pogoji kot drugi avstrijski državljani. Ob tej priložnosti opozarjamo predvsem na našo zahtevo po ureditvi posebnega prosvetnega referata pri koroški deželni vladi za avstrijske državljane slovenske narodne pripadnosti.

Da končno zahtevamo tudi prepoved in kaznovanje raznarodovalnega delovanja organizacij, je razumljivo. S tem v zvezi opozarjamo na dejstvo, da je bil na Koroškem ravno nekaj dni pred podpisom državne pogodbe ustanovljen Kärntner Schulverein Südmark kot naslednik bivšega Schulverein Südmark, pri čemer je bilo izrecno poudarjeno, da hoče Kärntner Schulverein Südmark svoje delovanje obnoviti in nadaljevati v tradicionalnem duhu. Kaj to pomeni, ni treba bolj podrobno tolmačiti. Poleg tega je bil z istimi cilji obnoven tudi Deutscher Schulverein na Dunaju in je našel privoljenje društvene oblasti.

Koroški Slovenci smo lojalni državljani, toda pričakujemo isto lojalnost tudi od strani države. Pri tem opozarjamo tudi na splošno znano načelo, ki ga je znani južnotirolski publicist takole formuliral: »Dejansko mišljenje in nastojanje manjšin napram državi je odvisno od ravnanja s strani države.« Mi smo svojo pripravljenost jasno izrazili tudi v spomenici!

Po tej izjavi sta predsednika organizacij odgovarjala tudi še novinarjem na stavljena vprašanja, ki so se tikala predvsem točk, ki jih vsebuje spomenica.

Konferenca je brez dvoma prispevala k razjasnitvi napačnega tolmačenja naše spomenice, kakor je prišla in deloma še prihaja do izraza v šovinističnem tisku, ki ne razume bistvene vsebine naše spomenice, ki poudarja, da hočemo kot manjšina zblíževati sosedne narode in sosedne države, ne pa jih ločiti in razdvajati.

KOLENDAR

Petek, 25. november: Katarina
Sobota, 26. november: Konrad
Nedelja, 27. november: Virgilij
Ponedeljek, 28. november: Gregorij
Torek, 29. november: Saturnin
Sreda, 30. november: Andrej
Četrtek, 1. december: Marijan

Bilčovs

Dolga leta je Marija Vanžo izvajala v naši občini službo okrajne babice. Vsi smo bili zadovoljni z njo in ni majhno število med nami onih, ki jim je bila priča, ko so zagledali luč sveta. Ker pa je morala pred nekaj leti vsled bolehnosti opustiti službo, smo bili pri nas brez babice. Naše matere so bile prsilne iskati pomoč v porodnišnici v Celovcu. Marsikatera mati se je za to le težko odločila in čutila se je zmeraj bolj potreba po izkušeni moči, katera bi nudila vsaj prvo pomoč našim materam in njihovim malčkom. Pred nekaj časom smo v našo sredo vendar zopet dobili izkušeno babico v osebi gdč. Reziše Špicer. Odločila se je, da napravi v celovški porodnišnici 18-mesečni tečaj, katerega je tudi z odliko končala. Z izvrstnimi spričevali je dobila tudi od okrajnega glavarstva in zdravstvenega urada v Celovcu izstavljeno diplomu, katera ji daje pravico izvrševati poklic babice. Mi se z njo vred tega uspeha veselimo, ker nam je v ponos, da so tudi med nami postrtovalne osebe, ki se hočejo posvetiti poklicu, kateri ni lahek, a vendar iz človečanskih in socialnih vidikov nujno potreben.

Poročati moramo tudi, da nam je žal, ker nas je zapustil naš občinski tajnik Juh Fridl. Radi smo ga imeli, ker nam je šel res na roko in pomagal vsakomur brez razlike na njegovo mišljenje. Zamenjala ga je nova moč iz Ivočelj (Lampichl) pri Vetrinju v osebi N. Ottowitza. Upamo, da se bomo tudi z novim tajnikom dobro razumeli.

Med drugo svetovno vojno so pri nas odprli poštni urad. To je bilo nujno, ker je moral pismonoša prej hoditi po pošto čez Dravo na Bistrico v Rožu. Danes si skoro ne moremo več predstavljati, da bi naš kraj ne imel pošte. Ker pa je lega občin Bilčovs in Zgornja Vesca, kateri spadata v območje našega poštnege urada, zelo hribovita, je za pismonošo dnevni

8. december — praznik

Dunajski parlament je sprejel sklep, da velja 8. december kot splošen zakonit praznik. Kot poseben zakonit praznik je za protestante in starokatoličane uzakonjen veliki petek.

obhod vseh predpisanih vasi precej težaven, posebno še v zimskem času in še tem bolj, če je poštar že bolj v letih. Z zahvalo za njegov trud se spominjamo dosedanjega pismonoše Lesjaka Tomaža, kateri nam je skozi trinajst let z njemu lastno skrbjo in vestnostjo dnevno dostavljal pošto. Pri tem napornem poslu in zaradi operacije na glavi se mu je zrahljalo zdravje, da je moral svojo službo opustiti. Na njegovo mesto je poštna direkcija v Celovcu prevzela Kropivnika Valentina iz Bilčovsa. Ker je v njegovi hiši obenem tudi poštni urad, je za nas še posebno ugodno, ker nam je na ta način v nujnih primerih možen dostop do edinega telefona v občini tudi izven službenih ur. Mlademu pismonoši želimo, da bi čil in zdrav opravljal to službo in nosil nam vsem le vesele pošte.

Borovlje

V noči od srede na četrtek minulega tedna so neznani storilci vlomili v puškarsko zadrugo. Zamreženo okno so nasilno odprli in zlezli v skladišče, iz katerega so odnesli štiri puške in nekaj municije. Zanimivo je, da so pustili šest pušk, ki imajo veliko večjo vrednost, kakor one, ki so jih ukradli. O tatvini so obvestili vse avstrijske puškarje in trgovce z orožjem, da so opozorjeni, če bi kdo prodajal ukradene puške.

Pribla ves

Dvajsetletni kmečki sin Martin Lipuš je v četrtek minulega tedna pri krmiljenju konjev spodrsnil ter zadel z glavo v nek steber. Pri udarcu si je zlomil spodnjo čeljust ter se ranil na ustnici. Ponesrečenca so prepeljali v bolnišnico v Celovec.

Po naši zemlji**V Marijanišču na Plešivcu
preganjajo slovenščino**

Kakor smo zvedeli, je vodstvo Marijanišča na Plešivcu (Tanzenberg) prepovedalo gojencem, da bi med seboj govorili v slovenskem jeziku. Prav tako jim je bilo prepovedano, da bi svoje literarne vaje, ki jih objavljajo pod naslovom »Kres«, razširjali izven zavoda. —

To bi bila stvarna ugotovitev, kratka in suhoparna, ki pa postavlja razmere na Plešivcu v prav čudno luč. Svoječasno so se podobne stvari dogajale v celovškem Marijanišču in so bili posamezni gojenci izključeni iz zavoda, ker se niso pokorili zapovedi, da se naj odpovejo svojemu maternemu jeziku. Danes pa hočejo omejiti uporabo materinščine gojencem na Plešivcu, čeprav je slovenščina po določi-

lih državne pogodbe enakopraven jezik. Po vsem tem izgleda, da za duhovniški naraščaj znanje slovenskega jezika kljub nedvoumnim določbam državne pogodbe ne bo več potrebno.

Slovenski starši si bodo brez dvoma zelo dobro zapomnili tako ravnanje. Zlasti takrat, ko bodo spet iskali in zbirali podporo za zavod na Plešivcu, pa bodo dali edino pravilni odgovor vsem tistim, ki bi slovenski mladini hoteli kratiti pravico do uporabe materinščine. Zanimalo bi nas samo to, če z najnovejšim ukrepom vodstva Marijanišča na Plešivcu soglašata tudi ravnatelj, katerega oče se je vse svoje življenje odločno boril za pravice Slovencev.

Železna Kapla

Beli dan se je že kazal izza Obirja, Pece in tihih temnih grap, ko so se razigrani in s poročno slavnostjo zadovoljni svatje pričeli razhajati vsak proti svojemu domu. Ženin Lence Novak pa je povedel svojo izvoljenko, mlado ženo Ančijo Kogojevo, pd. Breznikovo iz Lobnika, kot svojo življenjsko družico na svoj dom k p. d. Novaku na Obirskem, kjer bosta skupno korakala na življenjski poti in medsebojno delila radosti in, če bo treba, tudi bridkosti vsakodnevnega življenja.

Po poročnih obredih sta se mladi par Lence in Anči v družbi sorodnikov in drugih ženitovanijskih gostov podala na poročno slavo h Kovaču na Obirsko, kjer se je razvila pristrčna in domača svatovščina. Domači pevci so na večer s svojimi pevskimi vložki z vedno lepo domačo pesmijo dali svoj poseben pečat in zares navdušili vse goste. Ženin sam je zaveden član domačega slovenskega prosvetnega društva in marljiv sodelavec v pevskem zboru. Prav tako izhaja nevesta Anči iz zavedne in poštene družine in tako bosta, kakor smo prepričani, tudi v družinski skupnosti ostala zvesta sebi in svojemu ljudstvu ter po teh vzorih vzgajala tudi svoj naraščaj.

Želimo mnogo sreče in iskreno čestitamo!

Št. Jakob — Podgorje

Pred kratkim sta stopila na novo življenjsko pot spet dva mlada znanca, ki sta se odločila, da skupno prenašata težave in si delita radosti, namreč Andrej Jelenik, pd. Novinjakov iz Št. Jakoba in Greta Scherwitzl iz Podgorij. V ožjem krogu sta mlada novoporočenca na nevestinem domu obhajala poročno slavo, kjer smo njima želeli mnogo lepših in veselih dni neskajljene zakonske sreče.

Mladega zakonskega moža bodo posebno pogrešali v fantovski družbi, kjer je bil vedno dobrodošel in priljubljen prijatelj, človek veselega značaja in zdravega humorja, ki je povsod znal skrbeti za prijetno razpoloženje. Prav tako pa smo ga pogosto videvali tudi v vrstah naših prosvetnih delavcev, med igralci, športniki in planinci, ki mu prav vsi tudi tem potom izrekajo pristrčne čestitke in kličejo: Na mnogo leta njemu in njegovi izvoljenki!

Mostič

Zelo tragičen dogodek se je primeril minuli teden v petek v družini Kanžian na Gradu v občini Mostič. Dogodek je spet swareč primer, kako nevarno je puščati majhne otroke brez nadzorstva, čeprav so starši še tako dobri z njimi.

Družina Kanžian, katere oče je kmečki delavec, stanuje na Gradu v majhni stanovanjski sobi in kuhinji. Tisti dan je morala mati, kakor večkrat, od doma, ko je šla po mleko. Dva starejša otroka sta že odšla v šolo, petletni Viljem in triletni Peter pa sta že vstala in se igrala v kuhinji. Ker pa mati obeh razigranih otrok ni hotela pustiti v kuhinji, kjer je spal še en dojenček, ju je zaprla v sobo.

Ko se je nekaj časa potem vrnila, je zapazila, da uhaja dim iz zaprte sobe. Vsa

prepaščena je planila k vratom ter jih odprla. V svojo grozo je zagledala oba otroke, da sta nepremično ležala na tleh. Soba je bila polna dima in otroka sta se zadušila v dimnem plinu. Vsi poizkusi za oživenje so bili zaman, oba sta umrla za zastrupljenjem z dimskim plinom. Ugotovili so, da sta otroka iztaknila vžigalice, jih prižigala in se je zaradi tega vnela slamnjača. Izgledalo je, da sta se poskušala še rešiti skozi okna, toda jih nista mogla odpreti. Žalostni dogodek je vzbudil pri vseh veliko pozornost in sočustvovanje s tako hudo prizadeto družino.

Beljak

Po vojni so načrtno izpopolnjevali notranjost beljaške deželne bolnišnice. Te dni so bila dela končana in socialni referent koroške deželne vlade, namestnik deželnega glavarja Krassnig, je minuli teden izročil dve novi bolniški postaji svojemu namenu. Obe novi postaji v drugem nadstropju ustrežata po svoji opremitvi vsem novodobnim zahtevam bolniškega obratovanja. Prostori so prostorni in svetli z velikimi okni ter stensko razsvetljavo nad bolniškimi posteljami. Napeljali so centralno kurjavo ter nove svetlobne in signalne naprave. Z novo ureditvijo pročelja je dobil ta oddelek tudi na zunanjo čedno obliko.

Leta 1948 so razpolagali v tem oddelku samo s sto bolniškimi posteljami, dočim jih je danes dve sto. V beljaški bolnišnici so od leta 1947 izvedli različna gradbena dela, kakor nov kirurški oddelek s priključenim porodniškim in ginekološkim oddelkom. Izgradili so nadalje nezgodno postajo in samostojen oddelek za otroke, poleg tega še nov oddelek za infekcijska obolenja. Skupno razpolaga beljaška deželna bolnišnica s 590 bolniškimi posteljami. Zgradili so tudi novo hišo za osebje in bolniške sestre, centralno kuhinjo in različne gospodarske prostore.

**Bo prišlo do gradnje železniške proge
Pliberk — Št. Pavel?**

Koroška deželna vlada je objavila spomenico zvezni vladi, v kateri nakazuje nujnost vzpostavitve železniške proge iz Pliberka v Št. Pavel v Labotski dolini. Železniška zveza Pliberk — Št. Pavel naj bi bila nadomestilo za progo iz Pliberka preko Dravograda v Labot. V spomenici omenjajo tudi, da je zvezna vlada to progo zagotovila že leta 1920.

Deželna vlada poudarja v svoji spomenici, da bi bila proga, odkar je pripadla Mežiška dolina Jugoslaviji, velikega gospodarskega, kulturnega in političnega pomena za velikovski okraj. Gradbeni stroški bi znašali 130 milijonov šilingov. Projekt, ki ga je izdelala direkcija zveznih železnic v Beljaku, predvideva traso z najmanjšimi radiji 800 metrov ter vzpetine največ 15 promil. Proga bi bila zmogljiva za 120 kilometrsko brzino na uro ter bi ustrezala modernim prometnim zahtevam.

Nova proga bi se odcepila od obstoječe proge zapadno od pliberškega kolodvora ter bi tekla mimo Pliberka in pri Bregah čez dravski most mimo vasi Led in Rade-gunda ter skozi 1400 metrov dolg predor

Apače

Minuli ponedeljek smo položili k zadnjemu počitku spoštovano in dobro Rovarjevo mater Katarino Wolte, ki je v soboto poprej za vedno zatisnila svoje oči. Številni sosede in znanci so se poslavljali od pokojne, ko je bila položena na mrtvaškem odru, množica žalnih gostov pa jo je spremila na njeni zadnji poti na pokopališče v Apače. Tako so ji ljudje izkazali čast in ljubezen. Ob pogrebni svečanosti je spregovoril poslovinne besede gospod župnik Boštjančič in orisal njen zgledni značaj. Domači pevci pa so zapeli ganljive žalostinke.

Pokojna mati je dosegla starost 77-ih let. Pred nekaj tedni je padla po stopnicah in si zlomila nogo. Prepeljati so jo morali v bolnišnico, toda v njeni precej visoki starosti ji je poškodba še bolj izpodkopala njeno že itak zrahljano zdravje, da je prekmalu preminula. Rovarjeva mati je bila po vsem svojem značaju slovenska mati in kmetica, dobra svojcem in vsem, ki so se k njej zatekli za pomoč, ustrezljiva in gostoljubna. Vsa njena družina je — rodilo se ji je dvanajst otrok — kakor je bila ona sama, narodno zavedna in zvesta svojemu rodu. Zaradi neomejene zvestobe do svojega ljudstva je Rovarjeva družina morala prestatiti tudi bridkosti izseljeništvu s številnimi drugimi slovenskimi družinami na Koroškem. Ponižano in razžaljeno so odgnali v tuji svet, njihovo domačijo in rodno grudo pa izročili tujim priseljencem. S svojim trpljenjem je tudi ta družina doprinesla žrtev za mir na vasi in v deželi.

Pokojno mater bomo ohranili v trajnem lepem spominu, žalostnim sorodnikom pa izrekamo naše iskreno sožalje.

Razne vesti iz Koroške

V bližini Bele je orožnik Karl Waidhofer prijel morilko Marijo Romovo, ki je pred tednom dni pobegnila iz ženske kaznilnice v Maria-Lankowitz, o čemer smo poročali v zadnji številki. Orožnik jo je po slikah v tiralici takoj spoznal in jo odgnal na orožniško postajo v Beli. Žena se je pustila brez odpora aretirati in je dejala, da bi ji dali kaj jesti, ker je bila popolnoma izčrpana. Ves teden se je peš pretihotapila, preko Pake, Labotske doline do Bele. Preživljala se je s sadjem, ki ga je našla pod drevjem. Izjavila je, da si spet želi v jetnišnico. Začasno so jo spravili v zapor okrajnega sodišča v Velikovicu, odkoder jo bodo spet odvedli v Lankowitz.

Na neki paši v Labotski dolini so podivjani psi preganjali eno ovco in dvoje jagnjet. Eno jagnje so raztrgali, drugo jagnje in ovco pa močno obgrizli. Pristojno orožništvo je uvedlo poizvedovanje za posestniki psov.

Na področju velikovškega okrajnega glavarstva obiskuje v šolskem letu 1955 do 1956 4317 šolarjev 133 ljudsko-šolskih razredov in 938 učencev 34 razredov glavne šole. Štiri posebne razrede obiskuje 58 učencev.

pod Langenbergom. V Granitztalu bi šla ob južni strani doline, nato preko potoka ter bi se iztekla na kolodvor v Št. Pavlu.

Premog iz Št. Stefana v Labotski dolini prevažajo na primer v Pliberk na 210 km dolgi progi preko Wolfsberga, Zeltwega, Neumarkta in Celovca. Proga iz Wolfsberga v Celovec znaša 166 km, po novi progi pa bi znašala samo 73 km. Uresničitev te proge bi pomenila prihranek na stroških tovornin, ki jih trgovinska zbornica ceni na najmanj 5,7 milijona šilingov na leto.

**Elektrifikacija železniške
proge Področica — Jesenice**

Mešana komisija zastopnikov avstrijskih in jugoslovanskih železnic je obravnavala na sestanku na Jesenicah zboljšanje obmejnega železniškega prometa. Na dnevnem redu je bilo predvsem vprašanje elektrifikacije proge med Področico in Jesenicami. Sklenili so, da pričnejo z elektrifikacijskimi deli na 15 km dolgi progi, vključno 8 km dolgi predor, že ta teden.

Cikloni, tajfuni in tornado

Kraška burja velja za grozovit veter, ki plaši marsikaterga, ki ni Kraševac. Marsikateri se ne more privaditi temu viharju podobnemu vetru. Zdravniki, predvsem Kraševci trdijo, da je ta burja zdrava, manj zdrava je seveda, ko odkriva strehe in ko človeka prepelha do kosti.

Velikokrat pa beremo v časopisih o strahotnih razdejanjih, ki jih prizadenejo v Ameriki razne tamkajšnje burje. V poročilih o strahotnih neurjih, ki jih povzročajo razni vetrovi, smo brali tudi ime ciklon. V Mehškem zalivu mu pravijo uragan, na zahodni obali ZDA pa uporabljajo zanj ime tajfun. To je veter, ki zajame obsežno pokrajino in traja zelo dolgo. Področje, na katerem divja tajfun, obsega včasih tudi površino s 50 kilometri premera, morje pa valovi zaradi ciklona tudi 2000 kilometrov daleč. Ciklon se premika z brzino kakih 10 do 50 km na uro tudi po 10.000 km daleč. Največja brzina, ki jo doseže ciklon, pa znaša tudi do 250 km na uro.

Tak veter razumljivo povzroča velikanško škodo. Na morju pride včasih do prave katastrofe. Tako je leta 1944 ciklon skoraj uničil ameriško brodovje, ki je imelo nalogo izkrcati vojsko na Filipine. Potopile so se tri velike bojne ladje, poškodovanih jih je bilo 22, 147 letal so odnesli valovi, utonilo pa je 790 vojakov.

Cikloni so do zdaj povzročili velikanško škodo. Nedavno je neki ciklon na Portoriku v kratkem času vrgel na kopno kar 2.600 milijonov ton vode. Leta 1937 je v Bengalskem zalivu ciklon uničil nekaj stotin mest in vasi. Od ciklonov manj nevarni so spiralni vrtinci, ki so omejeni le na kakih 10 metrov. Ti vrtinci dvigajo včasih iz morja cele kupe rib in rakov ter jih vržejo na zemljo, da padajo kakor dež.

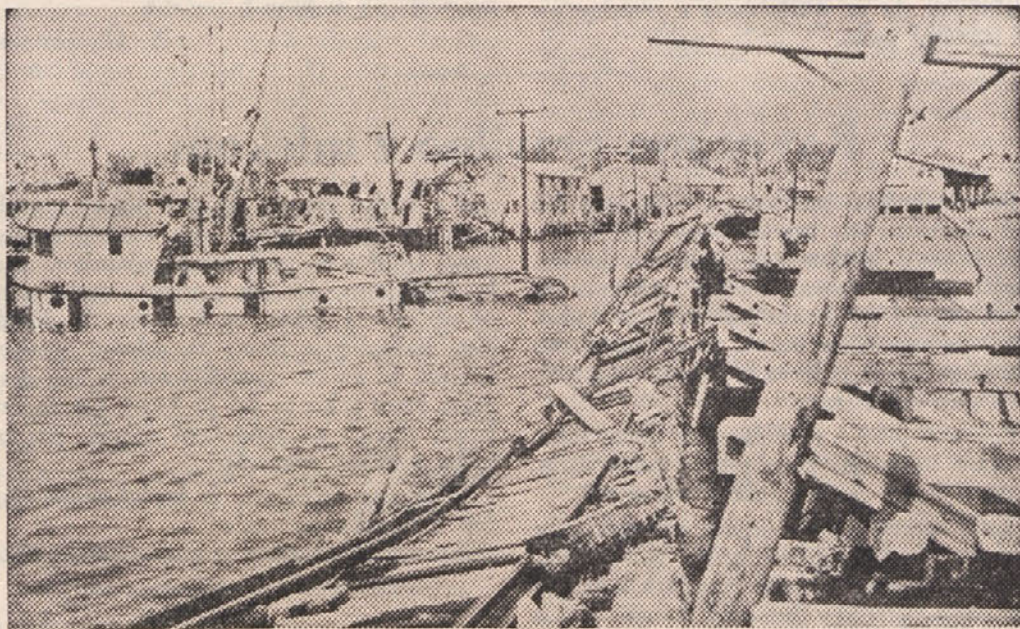
Najhušji veter, pravzaprav sovražnik številka 1 je v ZDA tako imenovani tornado. To je tudi spiralni vrtinec, a mnogo večjega obsega ter uniči pred seboj vse, kar najde. Tako je tornado uničil cela mesta in vasi.

Pri nas poznamo od vetrov le blažje. Prav tako poznamo tudi točo in neurja. Ponekod uniči toča vse pridelke. Pred nekaj časa je v Franciji padala toča, katere zrno je tehtalo skoraj pol kilograma. Najdebelejša toča pa je padala v Texasu 1926 leta. Posamezna zrna so bila taka, kot je nogometna žoga. Pripetilo se je tudi že, da so skupaj s točo padale na zemljo zmrznjene živali (žabe, krapi, goske itd.), ki so jih zračni tokovi predhodno dvignili v veliko višino.

Treskanje in grmenje razumemo kot sprostitve energije. Strokovnjaki so preračunali, da je energija, ki jo sprožijo strele v eni sekundi, enaka energiji pol-

druge milijarde kilovatov. Najbolj zanimivo je, da pomeni energija, ki so jo ustvarili ljudje, pa čeprav je skrita recimo v atomski bombi, le delček tega, kar je energije v naravnih neurjih. Ugotovili so, da je energija, ki se ustvari s kondenziranjem vode, potrebna za nevihto, tri-

najkrat večja od energije atomske bombe. Enominutno trajanje ciklona pa ustreza energiji tisočih atomskih bomb. Po vsem tem nam pač atomska bomba ne pomeni več toliko. Edno, kar je pri atomski bombi narobe, je, da jo lahko človek vrže, kamor se mu zljubi.

Na sliki AND vidimo razdejanje po strahotnem viharju v Severni Karolini. Vihar porušil mesta in vasi in ne pusti za seboj drugega kot razdejanje in bedo.

Dramatični skok iz višine 10.000 metrov

Ameriški poskusni pilot Georg Smith, ki je eden prvih pilotov, ki je preživel skok iz letala z brzino, ki daleko presega brzino zvoka, pripoveduje o svojih vtisih. Ko se je Smith nekoč nahajal z letalom 10.000 metrov visoko, v bližini Los Angelesa nad Oceanom, je moral ugotoviti, da letala nima več v oblasti. Letalo je začelo strmoglaviti. Smith se je moral poslužiti zadnje možnosti, namreč izstreliti se je moral iz poškodovanega letala. Iz različnih opisov je že poznano, da imajo letala, ki dosegajo nadzvočno brzino, vdelane sedeže, ki jih je možno izstreliti iz letala skupno s pilotom. To pa mora biti tako urejeno, ker na drug način ni možna rešitev iz poškodovanega letala, ki dosega nadzvočno hitrost, ker je zaradi hitrosti zračni pritisk tako močan, da ga lahko premaga edino eksploziv. Seveda vse to deluje avtomatično.

Ko so Smitha rešili ribiči, ni imel ta na sebi ne čevljev, ne nogavic, zgubil je tudi zaščitno čelado, uro z roke, masko in tudi obleka je bila raztrgana. Popolnoma raztrgane so bile tudi rokavice, celo prstan mu je posnelo s prsta. Beli del oči je bil čisto podplut in rdeč. Kri mu je tekla iz vseh delov telesa, ko se je odprlo padalo. Pilot pa je utrpel tudi številne notranje poškodbe, med drugim tudi poškodbo je-

ter. Ko bi Smith skočil iz letala dve sekundi kasneje, to se pravi v višini 2000 metrov, bi se padalo ne moglo več pravčasno odpreti. Ta primer jasno kaže, da so skoki iz takega letala takorekoč smrtno nevarni. Človek se sicer reši, vendar pa je njegovo zdravje tako ogroženo in večina pilotov postane invalidnih.

Zgodilo se je namreč že, da je pri podobnih skokih iz letala z nadzvočno hitrostjo zračni pritisk polomil pilotu ude.

„Atomski“ denar

Na mednarodnem kongresu atomskih strokovnjakov, ki je bil v Milanu, so poleg drugega pokazali tudi praktično uporabo najnovejših atomskih odkritij. Neki strokovnjak je predlagal, naj bi se v bodoče pri tiskanju denarja tiskarski barvi dodale majhne količine radioaktivne snovi. Ta količina bi bila tako majhna, da njena radioaktivnost ne bi bila nevarna ljudem, onemogočila pa bi ponarejevalcem, da bi spravili v promet ponarejeni denar. Blagajniki v bankah bi denar prešteli v bližini majhnega geigerskega števca, ki bi registriral radioaktivno izžare-

vanje denarja. Če geigerski števec takega izžarevanja ne bi zaznamoval, bi pomenilo, da je denar ponarejen. Omenjeni strokovnjaki pa niso ničesar povedali o tem, kdo in kako bi ponarejanje denarja preprečili, da tudi oni ne bi pri ponarejanju denarja uporabili te nove »radioaktivne« metode. Pa tudi to je nepojasnjeno, kako bi ponarejevalcem prišli na sled, ker vendar vsak človek ne bi nosil v žepu geigerski števec in tako ob vsakem sprejemu denarja preizkušal denar, ali je radioaktiven ali ne. Seveda, vse to je samo možnost in vprašanje zase je, le-to tudi koristno uporabiti.

Dvignil sem se in kar začutil, kako me je do las kri zalila.

»S Tuniko... s Tuniko...« sem izjekljal. »Kaj bi imel z njo, z deklinco...?«

Opazil je, da sem se zmedel, pa je hotel popraviti.

»No-ja, ne bom ti pel levitov, nisem far. A to sem ti rekel in ti povedal, kar stôri: proč pojdi! Bolje je, da greš danes domov kot pa jutri, vsak dan se boš bolj zapletel. Bojim se zate, premehek si, Hedli ste vsi takšni, premečki, tudi Franci je zato takšno doživel. Zavoljo Tunike, deklince, pa mi nikar ne zameri; zadosti hudo je zanj, ko mora otrok vse to gledati...«

Govoril je, mi ponujal še eno cigareto, a te sploh nisem pokadil, do doma sem jo v žepu do zadnje betve razcefral. Ničesar se nisem tako bal, ko tega, da bi se s Tuniko na samem dobila, da bi ostala kje na samem...

Zakaj, zakaj nisem odšel takrat, pustil Toplekov hram in Toplečke? Zakaj nisem odšel domov in se z bogal z materjo? Tako si zdaj mislim, toda takrat je bilo tako z mano, da se ni dalo, čeprav... čeprav je bilo na Toplekovem vsak dan bolj narobe. Ogibal sem se Tunike, Toplečka pa je začela hoditi okoli farovža, opravljal je neke devetdnevne, silila še deklini v to, a je komaj Tuniko nekoliko pregovorila — in še nekaj se je zgodilo: začela je piti.

Ivan Potrč:

40

NA KMETIH

Zganil sem se, se srečal z Mihoričevim napetim pogledom ter začutil, kako mi je znenada minila vsa volja; vsa kljubetnost*, kar je je še ostalo, je šla.

»To te vprašam: ali imaš trohico pameti? Hedl! Južek?«

»Saj, ah...!« sem nekaj zastokal; zadnje, Mihoričev, »Hedl! in »Južek!«, me je čisto omehčalo.

Mihorič je začel.

»Otrok, Toplečkina deklinca, je tvoja?«

Mečkal sem cigareto, dolgo dolgo, ne da bi kaj povedal, a vseskozi sem čutil, da čaka na odgovor. Pogledal sem ga; nič ni pomagalo, napeto me je gledal in čakal.

»Moja je...« sem izgovoril.

»Dobro, to se zgodi. Ali je bilo potrebno ali ne, to me zdaj nič ne briga. En otrok več ali manj na takem gruntu, to se ne pozna; še bolje, da je kakšen več, ko da bi bilo tega premalo.«

Zdaj sem že vedel, da mu bom odgo-

varjal, sam sebi sem se začel smiliti, oči so mi bile bolj in bolj mokre.

»Ali to bi rad vedel, to mi povej! Toplečka je bila tu, pri meni je bila, ter je nekaj napletala. Stare, pubec, si ja ne misliš naložiti?«

»Eh...!« sem zavzdihnil.

»No-ja,« je pridjal Mihorič, »sama bi bila lahko dovolj pametna, zadosti je stara.«

Odleglo mi je. To je bilo kakor po Rudlovi in po sestrinini pameti.

»No, to bi bilo... Ali kaj imata zdaj s Hani?«

Povesil sem oči, nisem ga mogel pogledati. Toda Mihorič je hotel vedeti. Znova je povprašal.

»Nič...« sem izjekljal.

»Ne maži mi oči! Cela srenja ve, kakšne uganjate kar svetu na obeh. Ali ste ljudje ali ste živina?«

Na to mu nisem mogel odgovoriti, molčal sem.

»Misli sem, pregovarjal sem jo in tudi z Rudlom sem govoril, da bi vama predala grunt — a je trmasta, trmasta ko vsi Krefli — nič ni hotela slišati o Hani, nič se ji ni dalo dopovedati.«

»Takšna je,« sem dejal, »ja, takšna.«

»Dà, z babo je hudič, če ponori, dvakrat hudič, če ponori na stara leta! A kar se Hane tiče, to ti povem: če boš z njo dobil otroka, jo boš vzela, pa če pojdeti

na gmajno. Z domačijo, z vašim gruntom najbrž ne bo nič več, kar se tebe tiče; Hedlca, pravijo, ima že snoboke** za eno od deklin. Da bi le imela maličko več sreče, kakor je je imela z Lizo in s Štrafelo.«

Nehal je. Nekaj časa sva oba molčala.

»No, tako je vedno kaj narobe,« je začel govoriti; »vedel sem, kako se bo končalo. Hudič, ko se ne bi stara Toplečka tako zagrizla — kaj si ji le storil?«

Zasmejal se je, tudi jaz sem se nasmehnil, suho in na kratko.

»Eh, ko bi vas že enkrat v zadrugo spravili, pa živite, kakor vam bo prijalo!«

Drug za drugim sva se nasmehnila. Potem se je Mihorič naglo dvignil ter stisnil čik na pekelniku.

»Pojdi,« je začel in počasi nadaljeval, vsako besedo posebej, »pojdi, pusti Toplečke ter se zbogaj z materjo! Govoril bom z njo. Tisto zavoljo deklin, ki se ženi, bomo že kako napravili. Ti samo pojdi proč, proč od teh žensk!«

Stopil je k meni, ki sem še vedno sedel, ko da ne bi mogel vstati, ter me naglo, a potihoma, da niso mogli slišati v prednji izbi, pri Roškarcu, povprašal:

»Kaj pa Tunika? S Tuniko nisi še nič imel?«

** snobóki = snubci

*) kljubetnost = kljubovanje

Zakaj našega sadja ne spravimo v denar

V eni izmed zadnjih števil našega lista smo v članku pod naslovom »Shranimo mnogo sadja preko zime« čitali, da je bila sadna letina letos pri nas na Koroškem kar obilna in da se sadjarji pritožujejo, da gre sadje slabo v denar. Treba bo sadje shraniti doma in ga ugodno spraviti na trg, ko bo povpraševanje za njim.

Prav pa je, da nekoliko razmišljamo, zakaj gre naše sadje tako slabo v denar. Na trgu v Celovcu in tudi v Beljaku stojijo že tedne kmetje s svojimi vozovi in ponujajo sadje različnih vrst in sort. Na splošno kupcev ne manjka, so pa zelo izbirični in hočejo za svoj denar imeti le najboljše blago. Ta razumljiva težnja konsumenta in obilna ponudba nesortiranega in neoznačenega sadja sta vzrok, da kmetje sadja ne morejo prodati po ceni, ki bi odgovarjala. Kupec gleda na sorto in kvaliteto. Napredni gospodarji to vedo in označijo svoje sadje s sortami. Zato ga tudi kmalu prodajo in so že na poti domov, medtem ko drugi še vedno skušajo najti kupca za svoje blago, katero često dajo za vsako ceno. Posledica tega je, da cena vedno bolj pada in da je kmet kot producent brez vsakega vpliva na ceno. Kdo je temu kriv, ni treba posebej povedati.

Sortiranje sadja in označba sort z imenom in ceno sta pri trgovanju s sadjem neobhodna nujnost. Povojni časi, ko podjetja, trgovci in privatniki niso spraševali ne po sortah in ne po kvaliteti, še manj pa po ceni, so minili. Danes je nesortirano sadje brez označbe sorte in cene samo še povprečno blago, pa čeprav smo ga še tako lepo in skrbno pripravili za trg. Zato bomo zanj dosegli le nizko ceno, medtem ko bomo sortirano sadje, označeno s sortami in ceno, lahko prodali po ugodnih cenah.

Jasno je, da letos v drobni prodaji ni mogoče vsega sadja spraviti v denar. Letos smo odvisni od trgovcev in prekupčevalcev s sadjem, ki trgujejo na veliko. Vendar je naša največja napaka, ki jo vedno spet delamo, da ponudimo naše pridelke prepozno. Kupca šele iščemo, ko smo krompir že izkopal in ko sadje že pada z drevja. Kaj pomaga potem lepo blago, če je bilo potrebam kupca zadoščeno že z druge strani. Njegov odgovor, »prišel bi mesec prej in bi ti napravil kšeft«, je upravičen in si ga je treba dobro zapomniti.

Ko smo v začetku septembra hodili po sadovnjaku in ugotavljali, da bomo imeli premalo posode za sadjevec in da bomo lahko precej sadja prodali, ne bi smeli preveč razmišljati. Takoj bi morali ponuditi sadje naši zadrugi, ki bi poskrbela, da bi ga pravočasno prodali. V oktobru ali celo novembru je prepozno ponujati

sadje, ker tudi zadruga, ki je vedno pripravljena pomagati, ne more delati čudežev.

Kar pa tiče označbo sort, problem ni tako težaven, saj nam bo Slovenska kmečka zveza vedno radevolje pomagala in posredovala, da se seznanimo s posameznimi sortami sadja.

Ravnajmo pravilno z mlekom

Surovo mleko pustimo na hladnem čez noč ali nekaj ur; posnamemo smetano v lonček in ji pridamo še polovico lončka mleka, tako dobimo slabšo smetano za kavo, drugo pa ostane za testo in kuho. Ker smetana bolj barva, je potrebujemo manj kot mleka in kava je mnogo okusnejša. Tako varčujemo.

Posneto mleko je dobro za testo, juhe, žemlje narastek, krompir in tako dalje. V testo damo potem košček masti več.

Kisla smetana se v omaki ne sesede, če jo zažvrkljamo z malo moke, zlijemo vanjo posnemalko omake, razžvrkljamo in šele nato vlijemo v omako k drugemu. Kis smemo pridati šele, ko se smetana v omaki na mesu segreje; vreti ne sme, ker bi se sesedla.

Kislo smetano imamo vedno v zalogi, če vsak dan odlijemo žlico surovega mleka v lonček ter mu vsak dan pridajamo novo. Zgosti se v dobro smetano, ki je enaka dragi smetani, ki jo kupujemo.

Za stepeno smetano posnemamo le dobro vrhno smetano z mleka, ki mora 24 ur stati na mrzlem. Stepamo jo počasi in enakomerno z metlico za sneg, dokler se ne zgosti v peno. Šele ko je stepena, ji pridamo sladkorja ali marmelade, lešnikov itd. Za 1/4 litra stepene smetane rabimo približno 3 dkg vanilijevega sladkorja.

Mleko se nam ne prismoji, če ga kuha-

Kuhani orehovi štruklji

Vlečno testo: četrt kilograma moke, eno jajce, sol in voda. Nadev: 30 dkg orehov, osminka litra mleka, limonine lupinice, cimet, 2 rumenjaka, 14 dkg sladkorja, 2 beljaka — trd sneg.

Iz moke, enega jajca, mlačne vode in soli napravimo precej mehko testo in ga pustimo, da pol ure počiva. Nato testo razvaljamo kolikor mogoče natančno, pomažemo z nadevom, zvijemo in denemo v prtič, potresen z drobtinami, ga povežemo narahlo z vrstico ter kuhamo tričetrt ure v sladkem kropu.

Nadev: Sladkor vmešamo z rumenjaki, mu pridemo zmlete orehe, rumenjake, cimet, nastrgane limonine lupinice in sneg iz beljakov.

Dejstvo, da imamo naše shrambe še vedno natrpane s sadjem, ki tako zgublja na teži, in zgornje pripombe naj nas privedejo do spoznanja, da bomo sadje in tudi druge pridelke mnogo lažje in bolj ugodno prodali, če bomo gospodarili in trgovali po sodobnih načelih.

A. Hauptmann

mo v vodni kopeli, to je v ponvi z vrelo vodo, v katero postavimo lonček z mlekom. Lahko pa tudi pred kuhanjem mleka splaknemo lonček z mrzlo vodo, a ga ne obrišemo. Mora pa biti seveda docela čist; najbolje je imeti za mleko poseben lonček, ki ga ne uporabljamo za nič drugega. Prav tako za čaj in kavo. Če pa kuhamo mleko na zmernem ognju, ga bo treba večkrat premešati.

Mleko se ne zasiri, če izplaknemo lonček z boraksovo vodo.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Jeza pri jedi škoduje

Včasih so ljudje menili, da so želodčni čir posledica prehladnega uživanja prevroče hrane, zdaj pa že vemo, da je želodčna sluznica zanesljiv barometer razpoloženja. Jeza lahko pripelje do skrčene vhoda v želodec, s tem pa se razširi požiralnik. Želodec lahko zagrti tako hud krč, da povsem ohromi njegovo dejavnost.

In kaj je potem? Želodčna stena izloča premalo sluzi, ki jo varuje, medtem ko se množina želodčne kisline stopnjuje. Ščasoma razje želodčna kislina, ki je pravzaprav razredčena solna kislina, želodčno steno, tako pa tudi nastane želodčni čir.

Med drugo svetovno vojno je v Angliji zaradi bombardiranja po nacističnih letalih število na želodcu operiranih ljudi izredno naraslo, nekaj podobnega pa se je ponovilo kasneje tudi v Nemčiji, ko so ameriška in angleška letala obsipala mestno prebivalstvo z bombami.

Zdravniki so delali zanimive poskuse s psi: lačnim živalim so kazali hrano, ki so jo umaknili, brž ko so psi jeli hlataji po njej. Posledica teh poskusov so bili čir na pasjih želodcih. — Čir je pri ljudeh pogosta nevrotična rešitev duševnih konfliktov. Kdor se jezi tik pred kosilom ali celo med uživanjem dnevnega obroka hrane, ta bi storil najbolje, da bi ob prvem navalu jeze takoj prenehal je-

Mleko se dva dni ne skisa, če damo vanj za nožev konico borove kisline.

Mleko ne prekipi, če namažemo rob lonca nekoliko z maslom.

Mleko se ne skisa, če damo v en liter mleka za nožev konico jedilne sode ali kocko sladkorja.

Kuhano mleko ostane poleti sveže, če ga shladimo in potem postavimo v mrzlo vodo in v hladno klet.

Kislato mleko dobi spet svoj sladki okus, če damo vanj v vodi raztopljenega pepelika; na dva litra mleka damo 5 do 8 kapljic pepelika (kupimo ga v drogeriji).

Mleko se hitro skisa, če mu pridamo žlico kislega, to je sesedlega mleka.

Posneto mleko se hitreje skisa kakor polnomastno.

Kislo mleko (ali sesedlo) je izvrstno in osvežujoče, ako mu pridamo sok ene citrone in mnogo sladkorja.

Kislo mleko je zelo zdravo, lahko prebavljivo in čisti črevesje.

Prismojeno mleko popravimo, če ga postavimo v posodo z mrzlo vodo, ali damo vanj košček oglja v vrečici, ki jo podržimo v njem.

Das einzige in Österreich existierende
unübertroffene

Spezialbruchband

ohne Feder, ohne Schenkelband, ohne Gummi, vom hervorragenden Chirurgen Geheimrat Prof. Dr. Sauerbruch empfohlen, garantiert ein leichtes, unbehindertes Tragen (keinerlei Druckbeschwerden) Ärztlich nachgewiesen werden Bruchbeschwerden vollkommen behoben. Patentiert im In- und Ausland. Bruchleidende schreiben an den Erfinder Ing. Hans Napotnik, Wiener Neustadt, Postfach 79.

Govorim tudi slovensko!

Sprechstunden für Bruchleidende in
Klagenfurt, Freitag, den 2. Dezember,
und Samstag, den 3. Dezember 1955 im
Hotel „Stadt Triest“, Villacherstrasse 3,
von 8 Uhr vormittag bis 2 Uhr nachmittag.

Kjer koli po kuhinji, v kateri se je poleg hiške največ zadrževala, kjer koli po policah ali na oknu ali na kumnu sem lahko naletel na pokrite piskrčke; dvignil sem pokrovko in zadišalo je po izabeli. Ta pijača je dišala tudi od nje. Tudi pri opravi okoli hrama se je poznalo, da je bila; nobena reč ji ni šla od rok, čumela je nad otrokom ali pa postavala na počkah in gledala nekam skozi drevje, kdo bi vedel, kam in kaj ji je mešalo glavo. Če se je kdo znenada pokazal, kak sosed, se je zmedla in začela pripovedovati o neki tretji reči, ki ni po navadi nikogar nič zanimala. Čumela je v hiški nad deklinco, ki je vekala od jutra do večera, a tudi po nočeh, ko si mogel slišati otrokov jok do zadnjega kota v hramu; pravili so, da je to od mleka in ker se ženska preveč jezi; a vse to je bilo od pijače, to dobro vem.

Ogibal sem se je, nje in otroka, ko ona mene, toda nekega dne se mi je resnično zasmilila.

Bilo je med mašami, ko so za hosto ob jarku dozoreli lešniki, mislim, v soboto pred malo mašo. Ne vem, kako se je zgodilo, da sem pasel; živina se je zajedla v pašo, bila je pridna in lahko sem se spravil nad lešnike; zamahoval sem z bičem po vejevju, pobiral lešnike in jih med zobmi trl. Šlo je že na obed, ko sem znenada zaslišal spodaj na veliki cesti zatezujoče petje, ko da bi roj zašumel; že se je tudi zaslišal posamičen glas. Prepoznal sem ga,

bil je glas Frasovega Martina, ki je napeval litanije, medtem ko mu je procesija — bile so ženske, a tudi nekaj moških — naglas odpevala ter hitela za njim, ko da bi se vsem skupaj mudilo. Pognal sem se v breg, na vratnike, ob njivah, in toliko da se nisem naglas zasmel; tudi iz krčme in na verando so se drug za drugim usuli krčmar, krčmarica in Plojeva dekleta, po vrsti, ko da bi jih kdo potiskal iz prikleta. Bilo je smešno, ko da bi prišli nagle svate gledat; zasmeljal bi se, a se nisem — za hrbtno, sem od hrama, sem zaslišal topotanje, ko da bi kdo bežal, se ozrl ter zagledal Toplečko. Tekla je sem od hrama, vsa svetešnja in v črno, s črno ruto, potegneno na oči, in s cekarjem. Stopil sem s steze, da se ji ne bi bilo treba ogibati, a tudi ona je stopila na drugi strani s steze, ko da se mi hoče po vsej sili ogniti; prihitela je vsa zadihana in se vstric mene obrnila proč.

Toliko, da nisem katere zinil, tako me je zjezilo njeno obnašanje. A še dandanašnji se mi zdi dobro, da tega nisem storil; kajti sem se s posmehom zagledal za njo in jo videl, kako hiti sklonjena, skoraj v dve gube potegnjena kakor kakšna starka, kako se ji opletajo dolga črna krila okoli nog — po otroku jo je kar pobiralo —, me je v prsih stisnilo. Zdrsal sem nazaj proti leščevju, vendar je pogled še in še uhajal za njo, ki je tekla za procesijo, pri duši pa mi je bilo huje in huje

zagatno. „Kako se je moglo vse to zaplesti med nama? Kako? Kako, Južek?“ sem se spraševal. Strahotno bedasto mi je postajalo; nerodno mi je bilo zaradi nje, zasmilila se mi je, sam sebi sem se zasmilil. Tjavan se sem zamahoval po leščevju, lešnika pa nisem nobenega več pobral, nobenega več nisem strl.

Po teh romanjih in devetdnevnih je Toplečka postala še bolj molčeča, skoraj da niti ukazovala ni več po hiši; to tudi ni bilo potrebno, vsak je svoje opraviljal, kar mu je kazalo — in ogibali smo se drug drugega, kakor sem že povedal; edina, ki se je smejala pri hiši, ki je rezgetala, kakor je govorila Toplečka, je bila Hana. Hana se ni unesla, to sem vedel jaz, iz dneva v dan je bila bolj in bolj razdivjana. Najhuje je bilo po večerih, po večerjahu, ko smo se spravliali k molitvi, ko smo molili.

Bilo je, ko da se je ženska, Toplečka, zaobljubila, da se bo spokorila in da bo spravila celo hišo na pravo pot; najprvo mi je bilo sitno, kar je počenjala, tudi zato, ker ji Hana ni ostala nobene dolžna, ves čas se je norčevala, zatem pa sem jo začel — litanij in molitev ni in ni hotelo biti konec — samo še pomilovati.

Po navadi je bila Hana tista, ki je prva odložila žlico; napravila je tri nagle in kratke križe v ravni črti od čela do prs, kakor kakšne tri kroge, na hitro vstala

in se potegnila izza mize, da bi šla — v kuhinjo.

»Molili bomo,« je povedala spokojno Toplečka.

Hana je šla proti vratom, ko da je ne bi slišala, a preden je stopila v priklet, je zinila:

»Naj moli, komur je bilo naloženo!«

»Jezus, deklina!« je zastokala Toplečka.

»Naj te bog ne kaznuje!«

Na tako se je Hana iz prikleta samo zasmejala, in zatem smo zaslišali, kako je začela prestavljati v kuhinji črepe.

Toplečka je začela vzdihovati in naganjati Tuniko po sestro. Tunika je šla, pa po navadi ni ničesar opravila. Nikoli nisem vedel, kaj naj storim; ni mi bilo za Toplečkine molitve, toda tistega, kar je imela Hana, da bi vstal in šel, tiste moči ni bilo v meni; nikoli nisem bil pobožen kakor kakšna baba ali kak Frasov Martin, ki je v procesiji klical Marijo; če so pa že molili, nisem in nisem mogel vstati in oditi od mize. Tako sem potem ostajal s Tuniko in s Toplečko in ponavljal molitve — in sram me je bilo. In vedno, ko je začela Toplečka z molitvami za dobre namene, vedno sem si lahko mislil, da moli zame, da bi se z njo oženil — po strani sem jo pogledoval, videl, kako postaja od dne do dne bolj zabuhla od pijače, in strašno mi je postajalo.

(Se nadaljuje)

Kmečki družini več veselja do dela!

Od leta 1950 naprej urejujejo promet z glavnimi kmetijskimi pridelki — to je z žitom, mlekom in živino — trije zakoni. Ti trije zakoni, ki jih v vsakodnevni praksi imenujejo »gospodarske zakone« (Wirtschaftsgesetze), dajejo osnovo za enotne in razmeroma stabilne cene kmetijskih pridelkov v vsej državi. Oni tudi urejujejo, da se iz inozemstva uvažajo kmetijski pridelki samo po potrebi in da se brez škode in stroškov za kmeta kot producenta in za konsumenta prevažajo iz predelov, kjer so viški, v predele, kjer je pomanjkanje teh pridelkov.

Veljavnost teh zakonov je bila prvotno določena samo za eno leto, vsako leto pa so njihovo veljavnost podaljšali. Po zadnjem podaljšanju poteče njihova veljavnost z 31. decembrom 1955. Kakor vsako leto pred sklepanjem v parlamentu o podaljšanju teh zakonov se je tudi v zadnjih tednih razvila v javnosti živahna diskusija za in proti tem zakonom. Za podaljšanje teh zakonov so se izrekle kmetijske in kmečke organizacije ter v pretežni meri tudi konsumenti. Proti tem zakonom pa z vso silo nastopajo zagovorniki liberalnega gospodarstva, ki se potegujejo za svobodno konkurenco na trgu. Ti krogi imajo svojo posredno podporo s strani finančnega ministra dr. Kamitza.

Po petih letih veljavnosti vrednost teh zakonov lahko ocenimo takole:

Zakon o gospodarstvu z žitom

urejuje uvoz krušnega in krmnega žita in to brez carine ter določa nujno enotno ceno v vsej državi ter višino prispevka države na proizvodno ceno.

Ta prispevek države znaša letno okoli 200 milijonov šilingov. Na podlagi tega privatni uvoznik ne more zadrževati žita v zalogah in s tem spekulirati na višjo ceno moke in kruha. Prav tako ne more nihče prenapolniti trga z žitom in moko in na ta račun zbiti ceno domačemu žitu. Zanesljivost, da ima kmet za svoje žito zajemčeno ceno, je v zadnjih letih dajala čedalje močnejšo pobudo za pridelovanje žita in je zato potrebno čedalje manj deviz za njegov uvoz. To pa razumljivo koristi tudi konsumentu. Kruha in moke ne zmanjka, njihova cena je stabilna, za prihranjen devize pa država lahko uvozi surovine in stroje za nove elektrarne in nove tovarne ter gradi ceste in stanovanja; v zimski prehrani pa je prebivalstvu postreženo z večjimi količinami uvoženega južnega sadja in zelenjave.

Zakon o gospodarstvu z mlekom

Ze dejstvo, da je po tem zakonu vsled enotne cene mleka v vsej državi v mestih in industrijskih središčih vsak dan na razpolago potrebna količina dobrega in zdravega mleka in da dobi od tržišč oddaljeni kmet svoje mleko ravno tako plačano kot kmet pred mestom, kaže pomembnost tega zakona. Mleko je vendar eno najpotrebnejših hranil; brez njega ni zdravih otrok in delovnih ljudi. Zakon močno omejuje mešetarjenje in delanje privatnih profitov z mlekom. Razlika med proizvodno in konsumno ceno je za 50 % nižja od predvojnne razlike. Če upoštevamo še to, da »fond za gospodarstvo z mlekom«, ki temelji na tem zakonu, organizira in vzdržuje tisoče točilnic mleka v šolah, tovarnah in uradih, potem vidimo, da ima ta zakon splošno narodno-gospodarski in socialni pomen.

Zakon o prometu z živino

nima za producenta in konsumenta nič manjšega pomena, kakor prva dva zakona. S pomočjo njega je bila v zadnjem letu vsaj nekoliko ustaljena cena prašičev in zajamčen kolikor toliko zanesljiv odkup prašičev in klavne živine. Ta zakon pa ima za konsumenta še toliko večji pomen, da je z njegovo pomočjo cena mesa nižja, kakor bi bila, če bi uvažali živino prostim potom. Uvoz živine pride namreč dražji od povprečne cene v državi. Na splošno ta zakon z urejevanjem izvoza in uvoza dobro izravnava ponudbo

in povpraševanje za klavno živino in pitanimi prašiči, ki se tekom leta zelo spreminjata.

S kmečkega stališča, pa tudi iz obče-gospodarskih potreb moramo svariti pred vsako odpravo teh zakonov. Odprava teh zakonov pomeni polom za težko in z velikimi narodno-gospodarskimi žrtvami obnovljeno kmetijstvo. Ta nevarnost je še posebej očitna za malokmečke producente, ki bi bili zaradi svoje drobne kmečke proizvodnje izpostavljeni pohlepu in pritisku prekupčevalcev in drugih pobornikov svobodne konkurence. Njihova že itak pičla kupna moč bi po odpravi teh zakonov očitno še bolj padla. S tem pa bi padla tudi potrošnja kmetijstva na proizvodnih industrije, vsled česar bi se razumljivo pričela večati brezposelnost prebivalstva.

Mnenja pa smo, da so ti zakoni le potrebni gotove korekture in sicer v prid kmetijstva, predvsem kmečkih producentov. V javnosti je prodrlo spoznanje, da

stroški proizvodnje v kmetijstvu nevarno naraščajo

in da gre njihovo razmerje do doseženih proizvodnih cen, s katerimi kmet kupuje svoje gospodarske in družinske potreb-

ščine, že silno v škodo kmeta. Delovne sile na kmetiji je čedalje manj in postaja iz leta v leto dražja. Delovni dan kmečke družine se je raztegnil na 15 in 18 ur, pri čemer pa zaslužek močno zaostaja za povprečnim zaslužkom v drugih poklicih, kjer je delovni dan določen z 8 urami. Vsled tega močno trpita produktivnost kmečkih posestev in kvaliteta njihovih pridelkov. Teh problemov pa sedanja določila omenjenih gospodarskih zakonov niso rešila. Zato je treba, da se ti zakoni izboljšajo in razširijo, tako da bodo po uspehu dela postavili kmečko družino v socialni položaj drugih državljanov. Najboljši regulator za to pa je poleg ostreje kontrolirane trgovske mreže ustaljena odgovarjajoča cena in od države garantiran odkup kmetijskih pridelkov. V tem pravcu je treba obstoječe zakone izpopolniti in izboljšati in na izkušnjah pripraviti splošni zakon o kmetijstvu.

Naj nihče ne pozabi, da kmetijska proizvodnja ne krije potreb človeštva po hrani in da se število ljudi na svetu poveča vsak dan za 100.000. Potrebam teh ljudi po hrani bo zadoščeno le, če bodo kmečki ljudje imeli veselje na svojem poklicu in svojem delu. Le tega pa bodo imeli, če bodo živeli tako življenje, kakor ga živijo ljudje, zaposleni v drugih poklicih.

Blaž Singer

Perutninarstvo po gorskih kmetijah

Perutninarstvo postane tudi gorskim kmetom lahko prav donosna panoga. Oni imajo ravno tako kakor dolinski kajžlarji pogoje za intenzivno kokošjerejo. To najbolj prepričljivo kaže okraj Landeck na Tirolskem, ki sodi kot najbolj ekstremen gorsko-kmečki okraj naše države. Ker v tem okraju večina kmetov z letnimi dohodki ni mogla kriti potreb svoje družine, so se na pobudo in ob pomoči svoje okrajne kmečke zbornice lotili intenzivnejše kokošjereje.

V letu 1949 je odpadlo na kmetijo tega okraja povprečno 6,5 kokoši. Povprečna letna nesnost je znašala 95 do 100 jajc na kokoš. Veliko zanimanje kmetov samih in njihova trdna vera, da se z združenimi silami mora nekaj doseči, kakor tudi podpora in pomoč občin in okrajne kmečke zbornice so privedli do tega, da je do leta 1954 naraslo število kokoši za 56 %, letna proizvodnja jajc pa se je od 2 milijonov komadov v letu 1950 dvignila na 4.850.000 jajc v letu 1954. Proizvodnja jajc je narasla za 142 %. Nesnost kokoši, ki je — kakor že povedano — 1950 znašala 95 do 100 jajc na kokoš, se je 1954 dvignila po kontroliranih rejskih obratih na 164 jajc na kokoš, v povprečju okraja pa na 150 jajc.

Marsikoga bo zanimalo, kaj vse so ukrenili ti gorski kmetje, da so prišli v 4 letih do takega uspeha. Iz jat svojih ko-

koši so izločili vse stare in jih nadomestili z mladimi. Uredili so svoje valilnice in pričeli enotno rediti samo »Leghorn« in jerebičasto Italjanko. Kokoši ne držijo dalj kot 2 leti. Za prodajo jajc, starih kokoši in pitanih petelinčkov so uredili združno zbiralnico, ki je takoj poenotila ceno. Na ta način so si stabilizirali ceno jajc, ki se je v preteklem letu držala v povprečju na višini 1 šil. za jajce. S temi ukrepi je bilo omogočeno, da se je proizvodna vrednost 20 kokoši od ca. 1.500 do 1.800 šil. v letu 1950 dvignila na 3.000 šil. v letu 1954. Ker pa se je povečalo tudi število kokoši in je po povprečju imel kmet namesto 20 v letu 1954 že 30 kokoši, je proizvodna vrednost te perutnine znašala 4.500 šil., kar je enako izkupičku ca. 2 leti starega pitaneja vola.

Na Koroškem nas v resnici ni treba biti strah, da bi jajce, kokoši in piščancev ne mogli prodati. Letna proizvodnja pri nas še vedno ne krije povpraševanja domačega prebivalstva. Leto in zimo pa pride prav v neposredno bližino naših krajev tisoče tujcev, ki imajo prav radi piščance in jajca. Zadostiti njihovim željam in zahtevam pomeni lep del zaslužka, ki bi drugače izostal. Naš mali in pa gorski kmet imata z rejo perutnine izredno lepo možnost, da se udeležita na zaslužkih, ki jih kmečkemu gospodarstvu prinaša naraščajoči turizem.

Miha

Kako sem pregnal vrabce

Na dvorišču imam trto z namiznim grozdom, katerega so mi prejšnja leta vrabci vsega pozobali. Nobeno strašilo ni nič zaleгло. Tudi letos mi je ta trta bogato obrodila. Zaradi tega sem sklenil, da ponovno poizkusim s strašilom. Tokrat sem obesil na vrstico malo ogledalo, ki je merilo 15 krat 20 cm. Ob vsakem manjšem vetru se je zrcalce na vrstici vrtelo in se ob sončnem vremenu bliskalo na vse strani. Od tedaj imam pred vrabci mir. Nobenega ni več na trto. Celo na dvorišče med kokoši se ne upajo. Grozde pa je na moje veliko veselje ostalo nedotaknjeno.

Tudi na vrtu so mi vrabci delali veliko škodo. Populili so mi skoraj vse povrtnine. Poskusil sem z zastrupljeno vabo. Niti blizu ji niso prišli, da bi vsaj poskusili, kaj sem jim pripravil. Nadaljevali so s svojim uničevalnim delom tako, da so mi v nekaj dneh uničili vse povrtnine. Letos pa sem napravil drugače. Nabavil sem si nekaj klobčičev barvane vrvice in jo po malih količih razprostrl po vsem vrtu. In glej čudo! Od takrat naprej se vrabci niso dotaknili nobene povrtnine.

Zato svetujem, da poskusite ta dva načina. Mogoče bo tudi vam uspelo pregnati vrabce. Seveda, za večje površine bo tak postopek precej drag, ker je treba več ogledal in več vrvic. Mislim pa, da se to vseeno izplača, saj ostane ves pridelek nedotaknjen.

Ker sem že pri vrabcih, naj omenim še to, da se ne strinjam z onimi, ki trdijo, da je vrabec koristen ptič. Paz ga imam za škodljivca prve vrste. Jo mojih opazovanjih se vrabec hrani s kobilicami samo v času, ko krmi mladiče, pa še v tem času se rad pritihoči med kokoši in jim krade hrano. Veliko škode napravijo vrabci v žitu. Če se pojavijo v velikih jatah, kar se tudi največkrat dogaja, izgleda po njihovem odhodu njiva, kot da bi žito toča oklestila. Vrabec je premeten tatič. S strupi ga ni mogoče uničiti, ker ima vonj posebno dobro razvit in se strupa niti ne dotakne. Dobro bi bilo, da bi ga začeli na kakšen način uničevati takrat, ko ima mladiče. Tako bi vsaj zmanjšali njihovo število in preprečili precejšnjo gospodarsko škodo, ki nam jo napravi vsako leto.

Marc Ivan

PRAVNE ZADEVE

V PRIMERIH

Kaj je treba vedeti iz novega zakona o socialnem zavarovanju

III.

Kakor smo ugotovili v zadnji številki, so bile po starem zakonu o socialnem zavarovanju vračunane pridobljene zavarovalne dobe samo takrat, če so padle v razdobje določenega prištevanja in če je bilo zadnjih 36 mesecev pred nastopom zavarovalnega slučaja kritih z zavarovalno dobo. V dobo zadnjih 36 mesecev so bili vračunani tudi tako imenovani »nevtralni časi«, torej razdobje, s katerim se je za slučaj prekinitve delovnega časa preprečilo zapadanje prejšnjih delovnih dob, kar je velikega pomena za pravico pričakovane dobe in pri ugotovitvi tretjinskega kritja.

Po novem zakonu pa veljajo tudi še prosti zavarovalni časi med 1. januarjem 1939 in 31. decembrom 1955, če v tem oziru obstoja zavarovalna dolžnost. Poleg tega se vračuna v nevtralni čas tudi preiskovalni zapor, če je bil kazenski postopek ustavljen na podlagi odredbe državnega pravdnika ali sodišča; še posebej velja to za primer, da je bil obtoženi pri kazenski razpravi oproščen.

Za zavarovance pa niso važni samo delovni časi in njih vračunanje v pričakovano dobo, marveč je prav tako važna tudi odmerilna podlaga. Doslej je veljala za odmerilno podlago povprečna plača vseh službenih let v zavarovalnem razmerju in je nizka plača učenca ali še ne priučenega delavca zelo neugodno vplivala na končni račun. Zato je novi zakon mnogo ugodnejši, ko določa, da se pri odmeri rente vzame za podlago le plača zadnjih pet let pred nastopom rentne upravičenosti. Trenutno velja za nastop rentne pravice pri moških starost 65. let in pri ženskah 60. let in je zlasti pri nastavljenih zelo ugodno, ker prejema prav v tisti dobi najvišjo plačo, ki je potem merodajna pri odmeri višine rente. Ker pa je posebno pri delavcih možno, da delovna sposobnost okoli 60. leta starosti peša in se vsled tega zmanjša tudi plača, predvideva novi zakon ugodnost, da zavarovane lahko sam odloči, kateri zaslužek se mu naj šteje kot podlaga pri odmeri rente: tisti, ki ga je prejemal v starosti 45. let, če je proti koncu zavarovalne dobe vedno manj zaslužil, ali pa zaslužek zadnjih pet let pred nastopom rente, če je takrat več zaslužil.

Pri računanju višine rente se po novem zakonu vračunajo tudi razna posebna plačila, kot božične, novoletne ali dopustne doklade, nagrade za bilanco in podobno. Tako se na primer zavarovancu, ki prejema mesečno plačo 1500 šilingov ter božično doklado, za odmerilno podlago celoletna mesečna plača ne bo štela z zneskom šil. 1500, marveč z zneskom šil. 1750, kar bo pri končni odmeri višine rente bistvenega pomena.

Novi zakon predvideva tudi bistvene spremembe glede otroških dokladov ter invalidnine. Po starih predpisih je na primer moral delavec izgubiti dve tretjini svoje delovne zmožnosti, da je bil upravičen do invalidnine. Odslej bo v tem primeru zadostovalo zmanjšanje delovne zmožnosti za polovico. — Otroška doklada je doslej veljala samo do 18. leta starosti, medtem ko jo bodo po novih predpisih prejemali celo do 24. leta, če obiskujejo šolo ali se poklicno izobražujejo.

Otroške doklade za fante in dekleta, ki obiskujejo kmetijske šole

Kmetje imajo pravico do otroških dokladov samo za otroke do izpolnjenega 16. leta. Za otroke od 16. leta naprej je mogoče otroške doklade dobiti samo v primerih, če se ti šolajo ali učijo za svoj poznejši poklic. Šolanje za poznejši poklic predstavlja tudi obisk kmetijskih in kmetijsko-gospodinskih šol.

Zato naj kmetje, katerih fantje in dekleta so stari več kot 16. let in obiskujejo kmetijsko ali kmetijsko-gospodinsko šolo, vložijo prošnjo za dodelitev otroške doklade za čas trajanja teh šol.

Prošnjo je treba vložiti pri pristojnem občinskem uradu.

Tito bo obiskal Egipt in Francijo

Vsi kairski časniki so objavili vest, da bo prišel na obisk v Egipt predsednik FLRJ maršal Tito. Ta vest je bila objavljena na prvih straneh časnikov. In sicer pišejo, da bo predsednik prispel v Egipt konec decembra. Hkrati s temi poročili poudarjajo veliko zadovoljstvo, s katerim pričakuje vsa egiptovska javnost ta obisk.

Časopisje dalje poudarja, da prihaja predsednik Tito na uradni obisk v Egipt in to na povabilo, ki mu ga je poslal predsednik Naser.

Podpredsednik jugoslovanske vlade Edvard Kardelj je na povratku s svojega uradnega obiska v Angliji izjavil, da bo Tito obiskal tudi Francijo in da je za ta obisk predvidena pomlad 1956.

Nezaupnica Sing Man Riju?

Prihodnje leto bodo v Južni Koreji spet volitve predsednika republike in že danes ugibajo, kakšne izglede bo pri teh imel sedanjí predsednik Sing Man Ri. Iz običajno dobro poučenega ameriškega vira je prišla vest, da bodo Združene države Amerike odrekle svojo podporo Sing Man Riju in se zavzele morda za kakega drugega kandidata na volitvah. Tozadevna vest sicer še ni potrjena in izjavljajo, da se še niso dokončno odločili, kljub temu pa se precej temeljito bavijo s takim načrtom, katerega uresničitev bi za Sing Man Rija nedvomno pomenila najhujši

udarec. Kakor znano, je sedanjí predsednik Južne Koreje predvsem ob ameriški podpori in pomoči zastopal zelo nespravljivo politiko napram Severni Koreji in je v veliki meri s tem zakrivil številne nemire, do katerih je prišlo po podpisu premirja. Z istega stališča je treba gledati tudi nedavni nastop južnokorejske vlade do članov nevtralne komisije za nadzorovanje premirja. Če bodo dosedanje domneve potrjene, je možno, da bo Amerika nekoliko spremenila svojo politiko na Daljnem vzhodu.

Volitve železničarjev v centralni odbor in odbore osebja

Socialisti so z uspehom volitev v zastopstva železniškega osebja zadovoljni. Po danes znanih rezultatih bodo v centralnem odboru zasedli 15 sedežev, dočim so jih imeli doslej 14. Med 48 mandati v odborih osebja dobijo socialisti najmanj 40, izgleda pa, da 41 mandata. Doslej so imeli v njih 38 mandatov. Ostalih sedem ali osem mandatov si bosta delili OVP in KP. Doslej je imela v odborih za osebje KP sedem, OVP pa tri mandate. Ostali dve skupini, ki sta tudi postavili kandidatne liste, to sta tako imenovani »Parteifrei«, katerih nosilec liste pripada VdU-ju, in »Zveza lokomotivskih vodij«, ne

bosta zastopani niti v centralnem odboru in tudi ne v odborih za osebje.

Po rezultatih, znanih v sredo zvečer, je pokazalo štetje glasov naslednje številke: SPO 56.853 glasov, to je 74,29 %, OVP 6929 glasov ali 9,05 %, KP 9410 glasov ali 12,30 %, »Parteifrei« 1581 glasov ali 2,07 % in Zveza lokomotivskih vodij 1753 glasov ali 2,29 odstotka. Te številke se morejo le nebstveno spreminjati.

Socialisti so z uspehom posebno zadovoljni, ker so pri teh volitvah stali nasproti štirim volilnim listam, ko sta se OVP-ju in KP-ju pridružili še listi »Parteifrei« ter »Zveza lokomotivskih vodij«.

Lovci iz Koroške in Stajerske so se sestali z lovci iz Slovenije

Minulo soboto so se v planinski koči na Pohorju pri Mariboru sestali zastopniki lovcev iz Koroške in Stajerske s predstavniki lovskih organizacij iz Slovenije. Koroške lovce je zastopal deželni lovski mojster dr. Knaus, stajerske pa namestnik deželnega lovskega mojstra Trousil. Razgovori, ki jih je vodil predstavnik Slovenske lovske zveze dr. Beninger, so potekali v pravem lovsko-prijateljskem

vzdušju. Navzoči so bili načelniki lovskih družb iz jugoslovanskega obmejnega ozemlja.

Na sestanku so razpravljali o negi divjadi vzdolž državne meje na obeh straneh. Medsebojno so si poročali o stanju divjadi ob meji. Razpravljali so o bolezenskih pojavih pri divjadi ter o zimski pomoči in krmljenju našim naseljencem

Pogumna inženirja prihranila državi mnogo izdatkov

Po vesteh »New Cronicle« sta se dva inženirja izpostavila smrtni nevarnosti ko sta se podala na težavno delo. Oba sta v atomski tovarni v Windscale s svojim pogumnim ravnanjem prihranila Angliji 20 milijonov funtov šterlingov, to je okoli 1400 milijonov šilingov. Popravila sta namreč atomske naprave, kjer je izžarevanje smrtnih radioaktivnih žarkov 100 krat večje in močnejše kot navadno izžarevanje.

Posledice napake v atomski tovarni v Windscale so grozile, da bi morali celotni obrat zapreti za nekaj mesecev ali celo let. Poleg tega bi morali brez pogumnega

nastopa obeh inženirjev Donald Faira in Thomas Huchesa zgraditi nove naprave. Po mnenju strokovnjakov sta se inženirja izpostavila v nekaj minutah dvojni količini žarkov, ki jih sicer človek lahko prenese v enem tednu. Po štirinajst dnevnem počitku sta ponovno pričela z nevarnim delom.

Delala sta v posebni betonski napravi, ki je imela vklesane odprtine, skozi katere sta z rokami posegala v notranjost atomske naprave. Pri tem nevarnem opravilu sta bila oblečena v posebne za to delo specialne obleke iz plastične mase. V teh oblačilih sta bila bolj podobna potapljačem kot pa delavcem na suhem.

Katere dežele imajo več in katere manj zdravnikov?

Po ugotovitvah svetovne zdravstvene organizacije je na vsem svetu okoli 900.000 zdravnikov, torej povprečno na 3.000 prebivalcev en zdravnik. V resnici pa je razdelitev zdravnikov po posameznih deželah zelo različna. Tako na primer imajo v Etiopiji, v Indokini, v Indoneziji, v Liberiji, v Nigeriji in na Novi Gvineji samo po enega zdravnika na 50 tisoč in več prebivalcev. V Angoli, v Belgijskem Kongu, v Francoski Afriki, v Maroku, v Severni Rodeziji, v Tanganjiki in v Ugandi imajo po enega zdravnika na 10 do 50 tisoč prebivalcev. V Egiptu, v Braziliji, v Britanski Gvajani, v Kolumbiji, v Ekvadorju, na Finskem, v Jordaniji, v Jugoslaviji, v Mehiki, na Poljskem, v Pragu, v Južnoafriški uniji, v Turčiji, v Venezueli imajo po enega zdravnika na 2.000 do 5.000 prebivalcev. Boljšo zdravniško oskrbo pa imajo naslednje dežele: Argentina, Avstralija, Danska, Belgija, Francija, Grčija, Velika Britanija, Irsko, Islandija, Izrael, Japonska, Kanada, Luksemburg, Libanon, Nova Zelandija, Norveška, Portugalska, Švedska, Švica in Združene države Amerike. Zelo dobro oskrbljena z zdravniškim osebjem je tudi Avstrija, kjer so zdravniki celo tudi brez zaposlitve.

Koliko zaslužijo Nemke

Povprečna plača žensk v tekstilni industriji v Zapadni Nemčiji je znašala fe-

bruarja 1955 1,24 nemške marke na uro, plača moških pa 1,62 nemške marke. Najvišji zaslužek so imele ženske v Hamburgu, namreč 1,31 nemške marke, najnižji pa v Rheinlandu-Pfalzu, in sicer 1,01 nemške marke. V našem denarju vrednoti nemška marka okoli 6 šilingov.

Zlato v sladkorju

Carinske oblasti v Hongkongu so na neki ladji, ki je priplula iz Manile, zaplenile več kot 200 kilogramov pritihtapljenega zlata. Zdrobljeno je bilo v prah in da bi ga lažje pritihtapili, so ga tihtapci pomešali s sladkorjem. S topljenjem v vodi bodo ločili zlato od sladkorja.

Dvoboj med orlom in lisico

V pogorju Vzhodne Tirolske so v letošnjem poletju zapazili precej orlov. Pastirji, ki so se v jeseni vrnili s planine nad Erlsbachom, so pripovedovali, da so nekega dne slišali cviljenje lisice in ko so se napotili tja in pogledali, kaj bi moglo biti, so videli, da je lisica napadel orla in se je ona krčevito branila. Ob prihodu pastirjev se je orla dvignil in odletel, kmalu pa se je spustil nedaleč na planini na tla. Nekaj lovcev, ki so zasledovali orla, so ga na začudenje našli mrtvega in ugotovili, da mu je lisica raztrgala život.

Der ideale
Kohlen-Unterzúnder
spart Holz und Geld!

EWALD MÜNCH
HOLZ — KOHLE

KLAGENFURT / Benediktinerplatz 8
Filiale: Siebenhügelstr. 15 / Tel. 28-75

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 20.00, 22.00, 24.00.

Sobota, 26. november:

5.50 Kmečka oddaja — 8.45 Širni pisani svet: Spremenjeni Tibet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.30 Pozdrav nate — 16.00 Domači zvoki — 18.00 Iz parlamenta — 18.30 Po dolinah in planinah naša pesem se glasi (slov.) — 19.30 Kaj se je zgodilo v tem tednu — 20.10 Za konec tedna.

Nedelja, 27. november:

7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.20 Kmečka oddaja — 9.10 Godba na pihala — 11.05 Veselo doni, veselo poje — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Otroški oder (pravljica igra) — 19.00 Nedeljski šport — 20.00 Naša kriminalna uganka: Kdo je storilec? — 21.00 Zabavna glasba.

Ponedeljek, 28. november:

5.50 Kmečka oddaja — 6.23 Staro, toda dobro — 9.00 Pozdrav nate — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.00 Poročila in objave. Za našo vas (slov.) — 14.30 Knjižni kotiček — 16.20 Znanje za vse — 18.00 Šlagerji — 18.15 Mladinska oddaja — 18.45 Okno v svet (slov.) — 20.10 Glasba za milijone — 20.50 Ljudska izobrazba.

Torek, 29. november:

5.50 Kmečka oddaja — 8.45 Medicinsko predavanje — 9.00 Pozdrav nate — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.00 Poročila in ob-

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 26. november:

6.35 Mali glasbeni mozaik — 7.10 Zabavni zvoki — 11.05 Gospodinski nasveti — 11.45 Poje z nami, otroci! — 12.30 Kmečka univerza: Apnanje — 13.30 Melodije za prijetno razvedrilo — 14.35 Želeli ste — poslušajte! — 16.00 Novi filmi — 18.35 Jezikovni pogovori — 20.00 Veseli večer.

Nedelja, 27. november:

6.00 Vesele in poskočne melodije — 7.35 Malo od včeraj in malo od danes — 8.00 O športu in športnikih — 8.15 Delovni kolektivi čestitajo — 11.35 Od melodije do melodije — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00 Želeli ste — poslušajte! — 16.00 Po naši lepi deželi: Kosmet — 20.00 Večerni operni koncert — 21.00 Kulturni razgledi.

Ponedeljek, 28. november:

7.15 Vesele domače pesmi — 8.00 Nabrusimo kose, že klas dozoreva... (Razvoj slovenske partizanske pesmi) — 9.00 Njegaš: Gorski venec — 11.30 Poje Ljubljanski komorni zbor — 13.15 Delovni kolektivi čestitajo — 15.15 Slovenske narodne in domače pesmi pojo in igrajo priljubljeni ansambli in solisti — 18.30 Delovni kolektivi čestitajo — 20.30 Iz lirike borbe in svobode.

Torek, 29. november:

6.00 Budnica — 6.10 Borbene in partizanske pesmi naših narodov — 7.15 Delovni ko-

lektivi čestitajo — 9.00 Ob 10-letnici republike — 9.15 „In šli so v borbo s pesmijo na ustih...“ — 10.45 Venček slovenskih narodnih pesmi — 12.00 Delovni kolektivi čestitajo — 15.30 Veselo popoldne — 18.15 Pesem o morju — 19.45 Se še spominjate?

Sreda, 30. november:

6.20 Naš predlog za vaš jedilnik — 7.10 Zabavne melodije — 11.05 Gospodinski nasveti — 11.15 Igra tamburaški orkester — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.30 V pesmi in plesu po Jugoslaviji — 14.35 Želeli ste — poslušajte! — 15.50 Pojo mladinski zbori — 18.00 Iz naših kolektivov — 18.35 Zanimivosti iz znanosti in tehnike.

Četrtek, 1. december:

7.10 Vedre melodije — 11.05 Gospodinski nasveti — 12.30 Kmečka univerza: Pomen čebelarstva za kmetijstvo — 14.25 Ljudsko-prosvetni obzornik — 14.35 Želeli ste — poslušajte! — 15.30 Iz mladinske književnosti — 16.10 Glasbene uganke — 18.10 „Pesem skozi stoletja“ — 20.00 Mladinska oddaja — 20.20 Četrtek večer domačih pesmi in napevov.

Petek, 2. december:

7.10 Klavir in Hammond-orgle v ritmu — 11.05 Gospodinski nasveti — 11.45 Cicibanom — dober dan! — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.30 Odlomki iz znanih oper — 14.35 Želeli ste — poslušajte! — 15.15 Igra Ljubljanski plesni sekstet — 16.00 Modni kotiček — 18.15 Pred mikrofonom so Veseli godci, štirje fantje in Vaški kvintet — 20.00 Teden-ski zunanje-politični pregled.